

PRIJATELJ

Š T E V. 8
AVGUST 1940
LETO XIV

Vsako leto dobite 10 prilog „Za pridne roke“

V avgustu in decembru ta priloga ni priložena

Prihodnja številka izide 15. septembra

KLISJEJE

ENO- IN VEČBARVNE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 23

Jože Žabjek

KNJIGOVEZNICA
LJUBLJANA
DALMATINOVA 10

Najmodernejše urejena delavnica za vsa knjigoveška dela. Hitra in točna postrežba pri nizkih cenah. Izdelovanje posebnih akcidenčnih vezav po individualnih osnutkih. Trgovske knjige po naročilu, lastni črtni stroj za vse vrste rastriranih tiskovin. Izvirne platnice za »ŽENO IN DOM«

TELEFON 24-87

Otona Ring-a tekoči lep

Syndetikon
skeleji, zlepi, skita vse.

Znanstveni razgovor.

Ali mislite, gospod doktor, da se da po glavi sklepati, ali je človek normalen ali ne?»

«Pri moških si nisem čisto na jasnem, ampak pri ženski se to da ugotoviti — po klobuku, ki ga ima na glavi.»

To je vprašanje!

«Kaj bi ti delal, če bi slučajno zadel v razredni loteriji milijon?»

«Čisto nič.»

Težko je odgovoriti.

«Teta, Karel hoče, da grem z njim v nedeljo na izlet. Kaj misliš, ali bom grešila, če pojdem...?»

«Kako pa naj jaz to vem, deklè?»

Srečanje.

«Ali tudi vi rešujete križanke, gospod Zorec?»

«Ne.»

«Kaj pa potem delate v pisarni?»

Kaj je takt?

Takt je, če nakažete naročnino za »Prijetelja«, ne da bi Vas uprava opominjala

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO
STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.

STRAŽISČE

**NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.**

Ko bova poročena...

«Ah, to so samo fantovske razvade! Tega bom svojega zaročenca dovolj kmalu odvadila, ko bova poročena.» Tako pravi srečna nevesta, če izrazi dobra prijateljica kak pomislek o njenem izvoljencu. «Ona je pač še zelo mlada», pravi ta in oni ženin. «Ko bova poročena, se bo marsikaj prav hitro izpremenilo.»

Da — ko bova poročena! Česa vsega ne pričakujemo od tega časa! Da se bo potem zbudila velika ljubezen, ki se doslej še ne čuti, to upa pač le redko kdo; toda marsikdo se nadeja, da se bosta oba lepo vživela v skupno razmerje in se drug drugemu prilagodila.

Gotovo je, da mora v vsakem zakonu najprej preteči neka doba medsebojnega trenja in vplivanja, preden nastane pravo soglasje. Nečesa pa ne smemo pozabiti pri vseh nadah, ki jih stavljamo na čas, «ko bova poročena», namreč da se sme to vzajemno brušenje nanašati samo na vnanjosti, medtem ko se to ne sme dotakniti najnotranjsegga jedra človeka, če hočemo, da se izognemo marsikateremu bridkemu razočaranju.

Nvesta, ki se na primer spotika nad tako imenovanimi fantovskimi razvadami svojega zaročenca, stori prav, če se pouči o njihovih vzrokih. Če izvirajo iz tega, da se fant ne počuti dobro v pusti, samski sobi, da hrepeni po družbi prijateljev, da išče pobud v medsebojnem razgovarjanju, potem se prav lahko spusti v boj.

Nekaj drugega pa je, če tiči vzrok v značaju. Potem bo tudi še tako trdna volja žene brez moči. Brezplodno je vsako upanje, da ga bo vzgojila v zakonu. Če tedaj nevesta ni pripravljena, da bi to ali ono razvado potrpežljivo prenašala, je bolje, če se ne poroči.

Podobno se godi seveda tudi marsikateremu mlademu zakonskemu možu. Morda ga kdaj pa kdaj v času, ko je zaročen, nekoliko zaskrbi, da bi utegnila biti njegova nevesta površna, se čudi njenemu neznatnemu zanimanju za resnejše čtivo, pa se tolaži s tem, da jo bo že v zakonu vzgojil po svoji želji. Misli si, da ji bo v dolgih večerih bral dobro knjigo, da bosta skupaj hodila v gledališče in na koncerte itd., kar bo tudi v njej zbudilo hrepenenje po dragoceni življenjski vsebini.

Če vidi, da si tega res želi tudi nevesta sama, bo gotovo veselo upal, da bo njuno sožitje v najlepšem soglasju. Ako pa je bila njena površnost globlje zakoreninjena v njenem bistvu, potem bodo tudi vsi vzgojevalni poskusi mladega moža brez uspeha. Čas ženitve je zmerom čas neke visoke napetosti. V zakonu pa se potem vsak speč vrne k svoji prvotni naravi.

Ako bi si bili vsi ljudje, ki stopajo v zakon, na jasnem, v koliko bodo

Studenec zdravja za Vaše zobe.

Če vsak dan uporabite malo zobne kreme ODOL, boste napravili pravo kuro za obnovec Vaših zob. Po uporabi zobne kreme ODOL bodo Vaši zobje postali blesteče beli, obilna pena prodre v najbolj skrivne kotičke Vaše ustne votline in prepreči škodljivi zobni kamen. Vaš dah bo postal svež in poživlajoč.

ODOL

1 TUBA ODOL-A VELJA PO KOLIČINI IN UČINKU ZA 2.

lahko vplivali na drugega zakonca in v koliko ne, potem bi ne doživljali toliko razočaranj.

Prividi, domneve, iluzije so prav lepe, dokler jih ne smatramo za iluzije. Ko pa spoznamo, da niso resničnost, temveč res samo iluzije, potem se nenadno izpremenijo v strašilne prikazni. Čim bolj zrela in odločna sta človeka, ki se združita v zakonu, tem bolj morata biti pripravljena na potrpljenje.

Želja, da bi mož ali žena ženo ali moža izoblikoval in vzgojil po nekem

vзору, idealu, povzroča nekako vojno stanje, ki lahko bolj ogroža resnično soglasje, kakor majhna nesporazumljenja, ki jih širokogrudno preidemo.

Izberimo si takšnega zakonskega druga, ki smo z njim bistveno v skladu in ki hočemo njegove male napake in razvade radi trpeti in prenašati.

Berite knjigo znamenitega avtorja zdravnika «Dr. Löbel Josip, Od zakona do ljubezni», ki jo je izdala založba «Žena in dom» in ki jo dobite za polovično ceno 15.— din.

MAČEHA - nerešeno vprašanje

Prav hudo je, ako prava, ljubljena mati za vedno zapre oči. — Mali otroci ne morejo ostati brez nadzorstva, plačano nadzorstvo pa ni vselej najboljše. Mož in domačija ne moreta biti brez gospodinje — in navsezadnje je tudi možu žalostno brez žene. Ako ni daleč okrog nikogar, ki bi skrbel za otroke in domačijo, ako ni krepke stare matere, sestre itd., ki bi nadomestila mamo — kaj naj ta človek počne? Toda če je v sorodstvu kaka prosta moč, ki bi lahko prevzela to dolžnost, potem ne more mož storiti večjega greha, kakor če se znova oženi. Ako niso otroci še tako majhni, da ničesar ne razumejo in se oprimejo človeka, ki jim je dober, vzgoji pomilovanje sorodnikov in znancev v njih sovraštvo do nove matere, pa če je ta tudi vtelešen angel. No, vselej ni tako — toda o tem pozneje.

Če pa so otroci že večji, potem ne le sovražijo to, ki je stopila na mesto ljubljene matere, ampak začno mrziti tudi očeta, ker je storil materi in njim takšno sramoto! Otroci znajo biti strašno sebični; niti na um jim ne pride, da imajo starši pravico tudi do lastne sreče. Prepričani so, da očka in mamica nimata drugih dolžnosti kakor do njih, nimata druge pravice, kakor da sta srečna v njihovi sreči.

In zdaj tole — očka se ženi! Odrasli sin bi se niti ne domislil, da bi se posvečal očetu, še manj pa, da bi ga po letih vzal k sebi, da bi ne bil tako sam. Izjem ni veliko. Prav tako se navadno hčerka ne misli odreči nekaterim svojim ugodnostim iz ljubezni do očeta. Dokler ga potrebuje, dokler nima druge zaposlitve, skrbi seveda čisto dobro za očeta in gospodinjstvo, ampak le tako rekoč «na odpoved». Ako bi se omožila, potem se vendar očka ne sme čuditi, da gre za svojo srečo: si bo že našel kako gospodinjjo. Sicer pa tudi, dokler živi pri očetu in upravlja njegovo gospodinjstvo, mu redkokdaj žrtvuje več kakor to gospodinjstvo delo. Svoj prosti čas ima za sebe in ne za to, da bi bilo očetu bolj veselo. — Kaj bi prav za prav tale oče še hotel? Očka — in mama tudi — sta otrokom zmerom že stara človeka. Tudi če ni očetu še niti štirideset (in mami pet in trideset) let, sta s t a r a in morata temu primerno ravnati. To se pravi: žrtvovati vsa nadaljnja leta in vse delo samo njim, ljubljenim otrokom — sreči rodbine. Čas in zanimanje teh nadaljnjih let samo toliko, kolikor je otrokom prav — zaslužek dela pa za vedno prispevek k poznejšim lastnim dohodkom. Očka ima tako lepe prejemke, kot star človek ne potrebuje več veliko — torej komu naj bi to dal... No, če žrtvuje vse to svojim otrokom, pravijo pač, da je to «lepo od njega». Če se pa oženi, pravijo, da je «star norec in da naj ga bo sram.» To bi bilo utemeljeno kvečjemu, ako bi bil res že star mož in bi se zagledal v mladostno žensko ter jo privedel kot

ženo v hišo. Ta njegov korak bi bil v resnici nespameten in bi mu ne bil v čast. Če pa ve, da ga bodo otroci nekega dne zapustili, in če ni že starček, bi se otroci ne smeli upirati prihodu mačeh. Očetovstvo samo ne more predrugačiti moževe narave. Medtem ko more materinstvo navadno vsaj v 60—70 odstotkih izpolniti življenje žene tako, da se rada odreče svojim osebnim ugodnostim in ji je sreča otrok isto kakor njena lastna sreča, izpolni očetovstvo po večini samo del moževega življenja. Je oče z vso ljubeznijo in dolžnostjo — je pa tudi mož z vsemi potrebami in hrepenenji zrelega moža. Ljubeči očka zna žrtvovati veliko — toda malokdaj vse. Ako je samotar in hladne narave, se čisto rad vda, ko premaga prvo žalost nad izgubo žene. Posebno če najde dobro dušo, ki brez rožnatih nad vestno skrbi za otroke in gospodinjstvo. Navadi se in je zadovoljen, da ima mir. Ampak veliko mož potrebuje stalno enakorodno tovarišstvo. Ne prenašajo samote, morajo imeti prijateljico, soprogo za reprezentacijo imena in hiše. In slednjič hrepeni zaradi svoje zrele moškosti — po ženi — brez grešnih stranskih poti, brez skrivanja, po zdravi, vdani ženi — soprogi. V takem primeru stori torej vdovec v očeh sorodstva in otrok neodpustljiv greh in se znova oženi.

Prihod nove matere seveda otroke vselej nekoliko zaboli. Bila bi nehvaležnost do one prave matere, ako bi jih ne bolelo. Toda ni treba videti v tem razvratu sreče otrok in rodbinske tragedije. Če je «nova mama» dobra, se mali otroci hitro privadijo, ako jih kdo ne podpihuje, veliki pa morajo priznati, da ima tudi oče vdovec pravico, da živi.

Zdaj pa je vse odvisno od tega, kakšna je ta druga žena. Na žalost niso osamel primeri, da je vzela vdovca z otroki samo zato, ker drug ni prišel ponjo, da se je omožila, samo da bi se ji dobro godilo, da je torej sebičnica. Ah, takšnih mačeh je precej! Pride, se usede v zadovoljno rodbinico, se ogrne z njihovo blaginjo in odslej je tam samo ona — milostljiva, ljubezniva — otroci pa so zoprni vsiljenci. Nobenega koraka ne storijo prav, razposajeni so, predrzni in simpatični kakor trn za nohtom. Ubogi očka doslej ni vedel, kakšne nepridiprave je spravil na svet in kakšni zajedavci so.

Toda češče prinaša nova mama le samo dobro voljo — a vendar nič ne pomaga, vedno je samo mačeha. Drugi materi je potrebno tudi neizmerno veliko takta. Predvsem naj se ne dela — m a m e. Čim manj poskuša doseči, da bi jo imeli otroci za mamo, tem prej in zanesljiveje si bo pridobila ljubezen in spoštovanje, kakršno uživa prava mati. Mačeha naj bo dobra teta. Tako naj jo kličejo na vsak način večji otroci, pa tudi mali lahko vidijo v njej samo teto. «Mama! — to gre tisti, ki je odšla, nihče drug na svetu nima pravice do tega najslajšega imena. Vidiš, tole je tvoja nova mama! — Pa ni,

jaz je nočem, to ni mama! Zares ni. Zakaj bi vztrajali na tem in dražili otroke! Dobra teta je otrokom takoj bližja, nihče ne ugovarja, in naslov teta si lahko pridobi enako avtoriteto kakor ime matere. In dobra teta bo polagoma našla tudi pot v srce otrok, ki jo bodo začeli iskreno ljubiti.

Ako bi otrokom vse odpuščala in jim v vsem ustrezala, bi postala seveda priljubljena, toda kaj bi temu rekla vzgoja! Trdna roka in malo strogosti — to je potrebno. Toda nepravda mati naj bo prizanesljivejša kakor prava. Zakaj vsak ukaz, vsaka prepoved, ki se pri materi sama po sebi razume, je pri mačehi — zatiranje. Na žalost razume to le malo mačeh. Mačeha večkrat pozablja, da so prišle nepoklicane od otrok, da so za otroška sreča samo vsiljenke. Otroške pravice smatrajo za minulo — in sedanost je njihova last. Zdaj odločajo one — in večkrat nalašč drugače, kakor je odločala rajnica, na katero je ljubosumna še onkrat groba. In ker dobro čuti, da je otroci nimajo radi, se mačhuje z ledeno strogostjo. K čemur je otrok prisiljen, to dela slabo. In otrok gotovo ne bo ubogal, ako ga mati preganja zato, ker je nima rad, ker ji noče reči «mama». Njegove trme ne bo zmanjšala niti s telesnimi kaznimi, niti z zabranitvijo majhnih radosti, niti s pridigovanjem, da je nova mama dobra in kako se revica žrtvuje. To je zelo pogrešen način vzgoje in jamstvo, da bo nova mama ostala vedno le osovražena mačeha, ki ji otroci ničesar ne store na ljubo in rajši vsak dan klečijo v kotu.

In vendar si je tako lahko pridobiti ljubezen otrok! Treba jim je samo pustiti čas, da se privadijo, presojati njihove otroške razvade prizanesljivo in ne strogo kaznovati neznatnih prestopkov. Pustite v domačiji vse tako, kakor je ukrenila rajna mati, ne prevračajte vsega po svoje. Približujte se njihovega nezaupljivega žalostnemu srčecu ne kakor stroga krušna mati, ampak le kakor dobra starejša prijateljica, ki hoče svetovati. Nikoli se niti z besedico ne dotaknite spomina (pokojnice, ničesar ne grajajte, kar je bilo njeno delo ali njena navada. Če to nova mama zna, bo s časom postala res prijateljica nelastnih otrok. Mali se bodo morda naučili videti v njej mater in jo bodo imeli radi. Veliki jo bodo vsaj iz lastne volje spoštovali in hvaležno ocenjevali njeno skrbnost. Drugače pa ne in ne! Tudi ko bi jih ubila, bi ne prenehali videti v njej vsiljenko.

In še nekaj! Odraslejših otrok nič tako ne draži zoper novo mamo kakor očetova nežna pozornost do nje. Očka je smel edino le tisto pravo mamo poljubljati, božati! Pred večjimi otroki niso prevelike nežnosti umestne — in če gre za dokaze očetove nežnosti do mačeh, tudi niso okusne in — glede na otroke — taktne. Da, mama je bila mama, to je bilo tako od pamtiveka. Ampak tole? Zakaj? Čemu? — in že kombinirajo otroci po neotroško.

POT DO USPEHA

Dale Carnegie:

Ljudi je treba prepričati

(Nadaljevanje.)

Danes Vam hočemo svetovati samo tole: «Nikar se ne prepirajte!»

Bil sem v družbi. Moj sosed mi je pripovedoval veselo zgodbo, ki je živo slikala izrek: «Bog je, ki ima poslednjo besedo o naši usodi, pa naj se zgodi, kar hoče.»

Moj sosed je še dodal, da je to izrek iz sv. pisma. Vedel sem, da se moti, pa je vendar vztrajal pri svoji trditvi. «Kaj? To da je izrek Shakespearja?» je rekel. «Izključeno, neumnost! To je v sv. pismu!»

Mož, ki je pripovedoval to zgodbo je sedel na moji desni strani, na levi pa je bil moj stari prijatelj, ki se že leta in leta bavi s Shakespearjem. Jaz in pripovedovalec zgodbe sva se zedinila, naj odloči v tem vprašanju moj levi sosed, ki že toliko let proučuje Shakespearja. Ta pa mi je stopil pod mizo trdo na nogo in mi pošepetal: «Dale, ti nimaš prav, gospod ima prav. Ta izrek je iz sv. pisma.»

Ko sva šla pozneje domov, sem rekel temu svojemu levemu sosedu: «Saj vendar veš, da je ta izrek v Shakespearju.»

«Seveda je,» je odvrnil, «v 5. dejanju, 2. prizoru Hamleta. Samo na žalost si pozabil, da sva bila povabljena na večerjo, dragi Dale, in ob takih priložnostih človek ne sme vztrajati na tem, da drugi nima prav. To moti razpoloženje, in ti se temu človeku nikakor ne boš priljubil. Zakaj ga nočeš pustiti pri mnenju, da ima on prav. Sicer pa te za tvoje mnenje sploh ni vprašal. Zakaj si se sploh spustil z njim v prepir, namesto da bi se bil temu izognil?»

Ta mož, ki mi je to rekel, danes ne živi več, toda nauk, ki mi ga je dal, je danes v mojem srcu bolj živ, kakor kdajkoli prej.

Takrat sem bil človek, ki si ni dal ničesar dopovedati; hotel sem vse bolje vedeti, kakor drugi. Pozneje sem študiral na visoki šoli in sem se najbolj zanimal za dokazovanje. In pri svojem študiju sem se prepričal, da se človek takrat, ko se pojavijo različna mnenja, vede pravilno samo, če se izogiblje preprirom o tem. Zakaj pri takih prepirih je nazadnje vsak izmed udeležencev bolj ko kdaj prepričan, da ima on prav.

V takih primerih ne boste nikoli uspeli, tudi tedaj ne, če imate vi prav. In kaj je posledica? Vi ste za svojo osebo zadovoljni. Toda oni drugi? Ta je premaganec, uža-

lili ste njegov ponos, in tega Vam ne bo nikoli pozabil. Od svojega nazora pa ne bo on, ki ste mu nekaj dokazali «proti njegovi volji», nikoli odstopil.

Pred nekaj leti je prišel v neki zadevi k meni zastopnik velike avtomobilske tovarne; prej je bil šofer. Beseda je dala besedo, in tako sem izvedel, da se je ta mož celo z ljudmi, ki jim je hotel prodati avtomobil, rad prepiral. Če se je kdo nepovoljno izrazil o njegovih avtomobilih, je bil z njim celo surov. Jaz sem ga skušal prepričati in sem ga tudi prepričal, da to ni prav, ampak da se mora izogibati vsakemu prerekanju in prepiranju.

Danes je ta mož eden izmed najboljših prodajalcev velike tvrdke. Še zdaj mi je hvaležen. In ni še dolgo, kar mi je med drugim pisal: «Če pridem danes k nekomu ki se zanima za avtomobil, pa mi reče: 'Kaj? Vaš voz? Še na misel mi ne pride; če mi ga podarite, ga ne maram, zame je samo avto... (te in te tvrdke)' — potem mu rečem: 'Izvrstno, zares si ne morete kupiti boljšega voza, kakor je ta.' Možu kar beseda zastane, nobenega prepira ni več med nama, oba sva istega mnenja. Zdaj se ne more več razvnamati, kako imeniten je tisti voz, ker sem mu to že jaz povedal.

Pustiva torej to vprašanje, in začnem mu počasi pripovedovati o kakovosti naših avtomobilov. In tako prodam neprimerno več, ko prej, zakaj prej sem po navadi dosegel to, da je interesent še rajši kupil pri konkurenci. Če se ozrem nazaj, se le čudim, da sem sploh kdaj kaj prodal. Človek se ne sme prepirati, kajti če ima še tako prav, v očeh drugega je zmeraj v zmoti.»

Napoleonov komornik Constant je moral večkrat igrati s cesarico biljard. Ta piše v svojih spominih iz Napoleonovega zasebnega življenja: «Čeprav sem bil spreten v igranju biljarda, sem vendar zmeraj pustil, da je zmagala cesarica, kar ji je bilo zelo ljubo.»

Učimo se od Constanta! Mirno pustimo, naj nas naši odjemalci, naši prijatelji, naše prijateljice, naši možje in naše žene premagajo v vseh tistih malih sporih, ki jih prinese vsakdanje življenje!

Kako pravi Buda? «Sovraštvo naj se nikoli ne konča s sovraštvom, temveč z ljubeznijo.» Nesporazum naj se ne izprevrže v prepir, ampak naj se poravna s taktnostjo, obzirnostjo, spravljivostjo in odkritosrčno željo, naj velja tudi stališče drugega.

Sicer pa: ali ni bolje izogniti se psu, kakor čakati, da nas ugrizne? Tudi če psa ubijemo, si s tem ne zacelimo rane. Zavedajmo se, da je najboljši način dokazovanja to, da se že vnaprej izognemo prepiru, ki nas šele prisili, da moramo dokazovati.

Svetloba in sence

Pogled čez plot

Moj Bog, kako dolgo je že, odkar sem bila v rodnem kraju! Zdi se mi, da je minilo celo stoletje od takrat, ko sem uganjala razposajenosti na dedovem vrtu. Po dolgih letih sem prišla obiskat grobe umrlih, namesto tega pa stojim za plotom in gledam na vrt. Visoki orehi senčijo dvorišče. Eden izmed njih se imenuje Tonček — posadil ga je ded, ko se mu je v drugem zakonu rodil prvi sin Anton.

Kako visoko je že to drevo! Košato je, ima velike liste in na koncu vej cele grozde orehov. — Rodovitno drevo, kakor njegov imenjak, stric Tonček. Ko je on gospodaril, se je marsikaj izpremenilo na posestvu. Zrastel je nov skedenj in zavzel kos vrta. Velika hruška, ki nam je dajala vsako leto koš sadja, se je morala umakniti. Strašno mi je hudo za njo. Medtem ko stojim pri plotu, je pridvelo na vrt belo žrebe. «Belko, Belko!» kličem in iščem košček sladkorja po žepih. Našla sem kocko sladkorja; vedno jo nosim s seboj za konje. Toda žrebe ne sliši mojega klica. Skače po vrtu in se veseli svoje mladosti. Kje je Belko, moj beli konjiček? Ko sem bila otrok, je bil on tudi žrebiček in čez nekaj let pameten konj, na čigar širokem hrbtu se je tako varno sedelo in tako lepo jahalo na travnik pod Mačkovcem. Kako dolgo je že od tega, ko je ded potrepil konja na pleče in ga s tem pognal v dir!

Spominjam se na pokopališče — obiskati moram grobe. Tam leži stric Tonček zraven očeta in počiva. Mlad je moral zapustiti svoje gospodarstvo, ko ga je izvelkel iz dolgov in zagotovil rodbini mirno življenje. On, bogati kmet, se je užil do smrti. Srce ni vzdržalo napora, ki je telo leto za letom izčrpavalo.

Zakupnik gospodarstva je ravno izgnal krave iz hleva; sedem jih je. Ko je živel ded, jih je bilo več. V gospodarstvu je bil tudi plemenski bik s kratkimi rogovi in hudim pogledom. Niti takrat, ko sem mu s tresočo roko podala košček osoljenega kruha, me ni prijazno pogledal; otresal je glavo in stopical z nogami, da se je hlev tresel.

Žrebe, ki je skakalo po vrtu, je zavohalo gospodarja in steklo k njemu. To mi je tuj človek na tem znanem vrtu. Gre po znani poti in žene znane lisaste krave. Tudi ded je imel vedno take. Novi gospodar poganja goved z istimi besedami, kakor nekoč ded. Dvignil je glavo; v gibanju rok mi je tako nekaj znanega. — Da, tole je moj sosed iz šole; z ravnilom me je tepel in je od mene prepisoval naloge. To je gotovo Pepček.

Razveselila sem se, da se bom lahko pogovorila z znanecem. Še nekaj korakov, pa bo pri vratih. Bog ve, ali me bo spoznal?

Odprl je, živina je šla ven. Nalašč sem se postavila tako, da bi me videl. Odkril se je; po kmetsko je pozdravil neznanko — in gre naprej.

Ali me ni spoznal — mar sem se tako izpremenila? To sem pomislila in sem bila žalostna ter sem gledala za krepko postavo mladega gospodarja. — Hudo mi je. Ni me spoznal — pa sem ga tolikokrat rešila, kada bi bil moral dobiti po prstih, ker ni znal računati.

Sem od hiše gre starček s pipo v ustih, nekoliko sključen, brez zob, z okroglo brazgotino na desnem licu. Tole je — moj Bog — tole je Pepček! Ali je to mogoče? Morda se motim, ampak ta brazgotina na licu — to je imel Pepček od lonca, na katerega je padel.

Torej ta, ki je šel pravkar mimo, to je bil Pepčkov sin. Ta me seveda ni mogel poznati. Starček Pepček gre k vratom, da bi jih odprl. Stopila sem predenj — pomežiknil je, si popravil naočnike: «I, presneto, saj to je Minka! Od kod pa ti? Kajpak, jaz sem pozabil, saj veš, starost! Človek pozabi, koliko let je že minilo. Ali bi si hoteli ogledati gospodarstvo? Saj se gotovo spominjate.»

«Le reci mi kar Minka! Zakaj bi ne bil človek spet za trenutke mlad?»

«Ne, ne, to se več ne spodobi, smo že stari, deklè, stari. Ti — prav za prav vi, še ne tako, ampak jaz! Poglejte, kakšen sem! Zobe sem izgubil, žena mi je umrla. Vi ste še čedna ženska, takoj sem vas spoznal. No, leta so leta, kaj hočemol!»

«Da, da, in lepa vrsta let je že.»

«Kaj hočemo? Jaz sem že drugo leto na preužitku; gospodari sin. Pravkar je gnal krave na pašo, ni ga doma.»

«Videla sem ga. Mislila sem, da ste to vi.»

«I, preklicana reč! To je bila velika zmota!»

Hodim po vrtu in ogledujem drevesa. Stara hruška, debela, tako da je postaven mož ne more objeti, se dviga nad drugo drevje, zdrava, mogočna in rodovitna, kakor pred petdesetimi in morda že pred osemdesetimi leti.

«To bo letos hrušk!» se veseli ded Pepček in boža gravo skorjo hruške.

«Pojdiva na polje,» predlaga.

Šla sva. Pred nama gre s krepkimi koraki načelnica Sokola iz mojih mladih let. Vitka je in visoka. Vidim jo od zadaj; to menda ne bo ona, saj je moje starosti.

«Torej nas je že troje,» ugotavlja Pepček, in meni se zdi, da bi rajši zbežal, zakaj nerodno mu je, da so ženske v premoči.

Hodi vstric naju in posluša. Govoriva o preteklosti. «Ali se spominjaš?» je vsaka druga beseda.

Gremo proti pokopališču. Niti se ne zavedamo, kdaj smo prišli, in že stojimo pod košatimi lipami. Zdi se mi, da niso bog ve kako zrastle, toda najbrž se motim. Vse se mi zdi zdaj manjše, zato se mi tudi te velike lipe ne zdijo večje.

Otroci so na pokopališču. Niti enega izmed njih ne poznam. Sokolica Metka mi pripoveduje, čigav je ta in ta grob. Debelušna Ančica sedi ob grobnici. To deklico poznam! Seveda — sedela je v tretji klopi ob oknu in je bila marljiva in pridna. Metka mi nekaj pripoveduje, in jaz ujamem samo besedo «vnukinja! Moj Bog, torej vnukinja! Vnukinja — Aničina vnukinja. Pobožala sem glavico in šla proti grobišču naše rodbine. Na nagrobniku je zrastle število imen — ime Tončke, svaka, babice, matere, očeta. — Ne morem se otresti vtisa, da leži tu še nekdo. Da. Tu počiva mladost.

Kakor da je plot narejen iz minulih let! Gledam čez ta plot, kako skače žrebe — pa to ni več žrebiček Belko — čez ta plot vidim kmeta — pa to ni več Pepček, ampak njegov sin — vidim Ančico — a to ni več sošolka Anica, to je njena vnukinja! Mama ne bo prišla zalivat grobček sestrice Milice, ne bo položila nanj venčka iz potočnic. Nihče ne pride sem, in vsi so tukaj.

Čuden občutek!

Starček Pepček je odšel, izgubil se nam je bog ve kam. Metka je pri meni. Pripoveduje in govori, jaz pa je skoraj ne poslušam in gledam čez ta plot življenja. Tam vidim vijolice, ki sem jih nekoč trgala, vidim brezov gaj, kjer me je moj fant poljubljal. Tja še pojdem, preden se odpeljem. Kdo ve, kdaj bom mogla, če bom sploh, spet gledati na mladost čez tale čudni plot, ki je ves prepleten z dogodki in prerastel s cveticami in koprivami —

Moja spremljevalka čuti, kaj imam v duši...

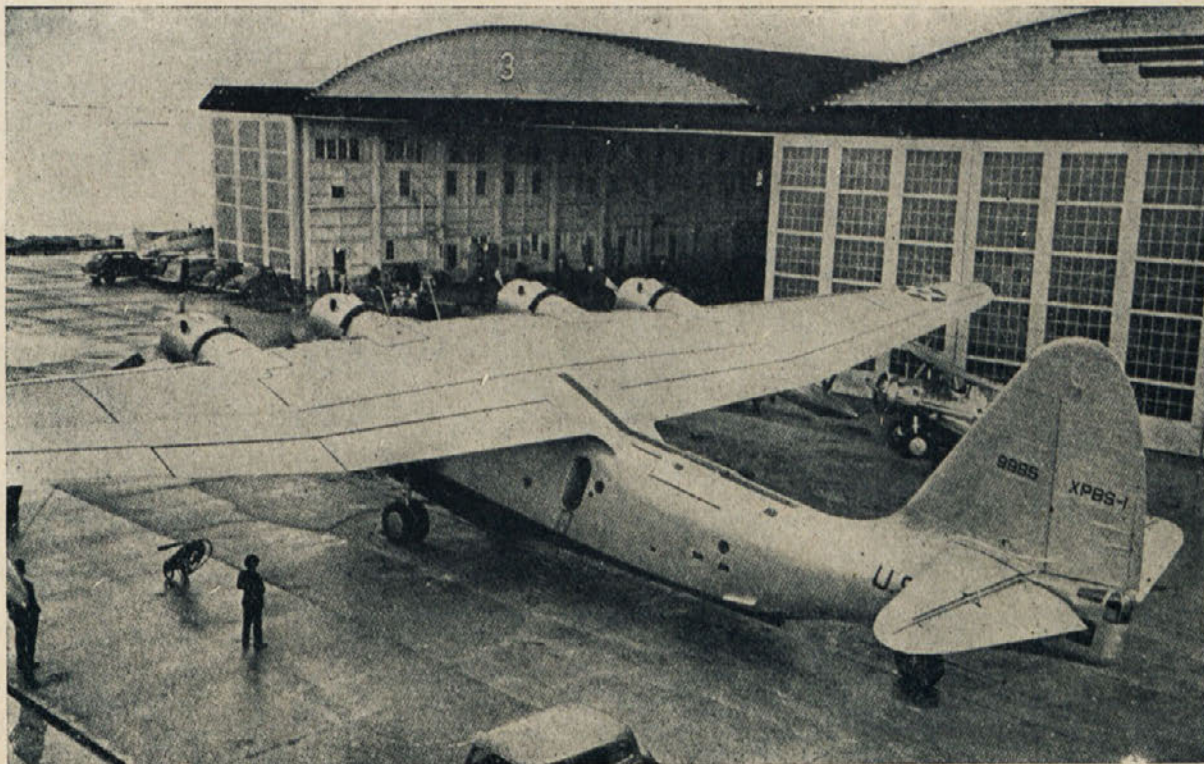
«Dolgo je že —» je rekla.

«Da, in tale plot je tako visok!»

«Kakšen plot?»

«Eh, to pravim kar tako,» se izgovarjam in podajam roko tej dobri znanki. Odhaja, in jaz grem za njo. Hitro hodi, vedno je tako hodila, še zmeraj ima polno načrtov, zna se postaviti na prste in pogledati čez ta neprijetni plot. —

Grem skozi svoj rodni kraj, ustavim se pred rojstno hišo, božam jo z očmi in stopam v vežo. Vse, kakor je bilo. Oreh na dvorišču meče senco na zadnja vrata, še zdaj je zlomljena deska čez jarek, ki sem ga nekoč preskakovala. Vse je tako, kakor je bilo — pa vendar se mi zdi tako oddaljeno. Tale zopni plot se sili med vse, na kar gledam, in ni mogoče pozabiti, da je, da še zmeraj obstoji.

Žene pilotov in žene okrog njih

O ženah pilotov se govori, da morajo biti pogumnejše od vseh drugih. Da, nekaj resnice je res na tem, toda žene so v svoji notranjosti vendarle samo žene — boječe, upajoče, ljubeče, da, celo ljubosumne. Svetu kažejo nasmehe, tudi če se jim srce krči od strahu; ne prepirajo se s svojimi možmi za vsako malenkost, ker ne vedo, kaj jim bo prinesel jutrišnji dan.

Dve sta vrsti žen in dve mož. Ena vrsta žen se zelo zanima za letalstvo, druga pa skoraj nič. Ena vrsta mož rada vse pove, druga pa ne. To pomeni, da lahko obe prvi in obe drugi dvojici govorita o sreči, da sta se našli.

Hujše pa je, če se žena, ki je navdušena za letalstvo, poroči z možem, ki ji noče o njem ničesar povedati, ali če si navdušen letalec vzame ženo, ki se za vse drugo bolj zanima kakor za njegova ljubljena krila.

Svet zre na letalski zakon kakor na združenje pustolovskih ljudi. Malokdaj je tako, da ljudje ne sprašujejo letalčeve žene: «Ali se ne bojite za svojega moža? Saj se lahko zgodi, da se vam več ne vrne!» Uboga žena! Kaj naj odgovori na to?

Drugo prelepo vprašanje iz ust prijateljice se glasi: «Ali nisi nanj ljubosumna? Saj se sreča tam zunaj, za mejo, z lepšimi ženskami, kakor so pri nas!»

Ljudje, ki živijo okoli letalskih zakonov, izražajo svoje «skrb» ženam tako, da postajajo polagoma gole domneve resnice. «Prijatelji» govorijo o vseh mogočih primerih, seveda o naj-

hujših in najbolj drastičnih, ter vsiljujejo v ženino srce strah, ki bi ga uboga žena sicer ne čutila.

Redkokdaj se prigodi, da bi jo prišel kdo potolažiti. Dobra poročila si ljudje lepo prečitajo v dnevnikih in, če se morda srečajo, pravijo kvečjemu: «To ste ponosni, gospa, kajne?» In ker mož-letalec po navadi ni doma, h komu drugemu naj gredo ljudje kakor k njegovi ženi? «Da, da,» vzdihujejo sočutno, «kdo bi si bil to mislil? Tak človek! Zmeraj zdrav in tako mlad!» Govorijo ticer o pokojnem tovarišu ženinega moža, toda slišati je iz njihovih besed, da obžalujejo pri tem predvsem tudi tistega živega, ki je medtem bog ve kje v zraku.

Pilotova žena je prav za prav zelo osamljeno bitje. Njena družba so po večini mrakotne misli in skrbi. Radost so ji le tisti trenutki, kadar se mož sploh vrne domov, — občutki, ki jih

žene mož vseh drugih poklicev ne poznajo, zakaj pri teh ni možev povratek nikoli tako tesno povezan z življenjem in smrtjo.

Ako mož-pilot kakorkoli izgubi svojo službo, je to, kakor da je padel iz višin na tla. Zmerom manjše je zanimanje zanj in za njegovo ženo, zakaj nič več ni «tisti junak, ampak čisto navaden človek». Ni več razlike med njim in drugimi. Postal je eden izmed tistih navadnih ljudi, ki se poganjajo za službo — ako ni zavarovan za pokojnino.

Pilot, ki se vrača na zemeljska tla, postaja človek, ki se bori za obstanek. Letalci so kakor bohemi, katerih življenje je nemirno ko morski valovi. Tudi oni ne vedo, kam jih bo vrglo vodovje. Usoda letalcev ni zavirljiva. Blišč njihove slave ugasne hkrati z bliščem nepotrebne uniforme. Ampak ženina ljubezen je zmeraj velika in močna — in okolnost, da je ušel smrti, ji podari tako blagodejen mir, kakor ga prej ni nikoli poznala.

Žene brez človeških pravic

Saj ne boste verjeli, da je to še mogoče v 20. stoletju. Pa je mogoče in res! Neki ruski raziskovalec, ki se je nedavno vrnil iz Notranjega Mongolskega, je objavil v ruskem tisku, da je na Mongolskem pleme Tajutov, kjer je žena brez dvoma na najnižji stopnji med ženami vsega sveta. Tam se žene ne smejo niti naučiti jezika mož, ampak govorijo svoje lastno primitivno narečje. Če ženo tega plemena zalotijo, da se uči jezika moških, jo čaka smrtna ka-

zen. Ako hoče mož ženi kaj sporočiti, ne sme tega storiti neposredno, zakaj drugače bi bil takoj izključen iz plemena. To sme storiti samo po ovinkih, to se pravi: svojo željo razodene s kretinjo drugemu možu, in žena, kateri to velja, mora od daleč prečitati to željo iz moževih kretenj. Da bi se morda žena kdaj obrnila naravnost na moža, tega si tam niti misliti ne morejo. To se jim zdi tako nemogoče, da za tak primer sploh niso določili nobene kazni.

Poletje

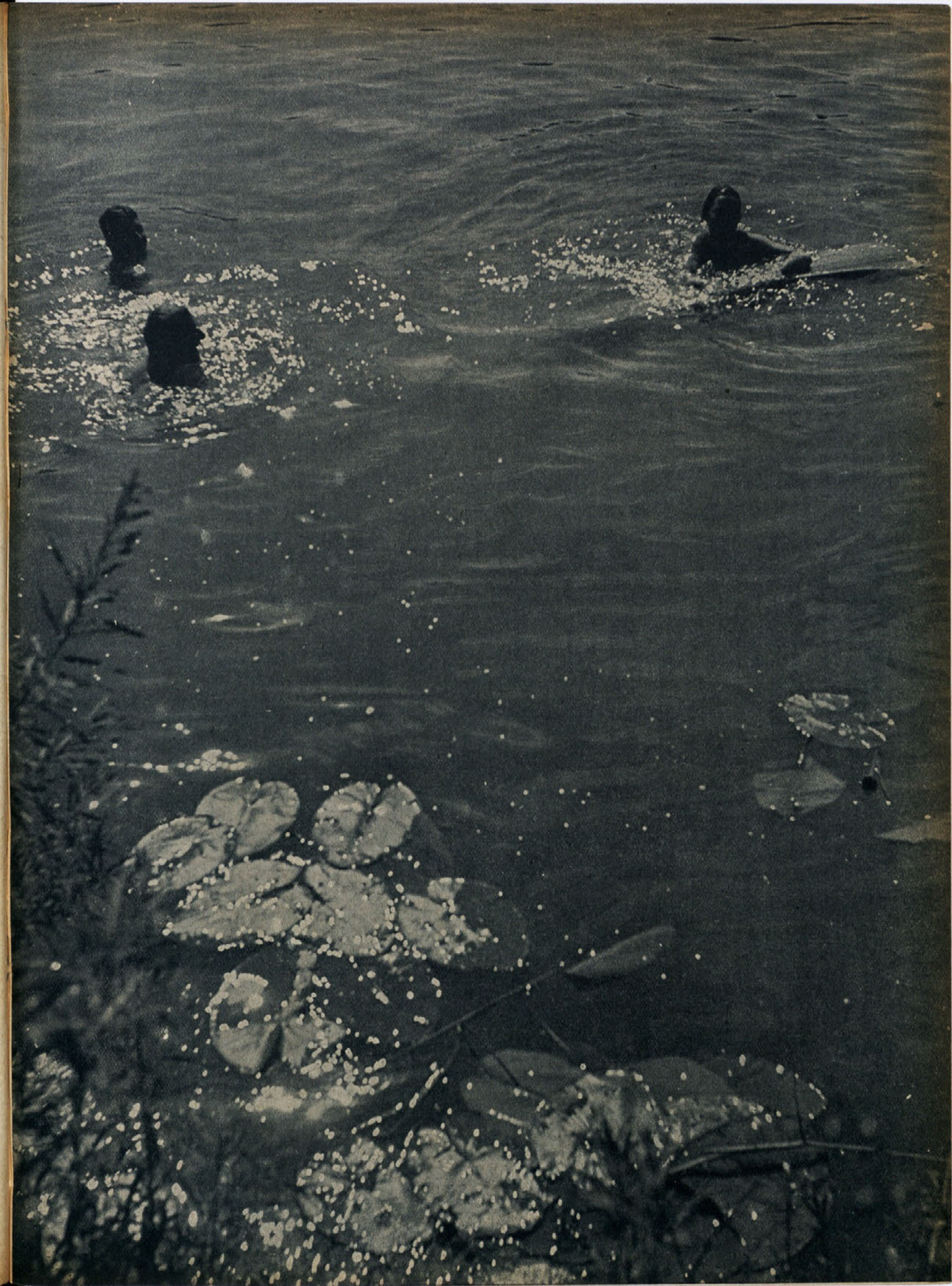
je tu

Dolgo smo zaman čakali toplih poletnih dni in z žalostnimi obrazi gledali na dežne kaplje, ki so počasi polzele po oknih. Kar čez noč pa je prišla sprememba. Na večer se je nebo spet stegnilo in svetli bliski so se utrinjali v temo. Grmenje je stresalo ozračje, in z velikim treskom so udarjale strele na zemljo. Ko pa je zjutraj zasvetil nov dan, nam je zasijala priroda vsa sveža in umita, odeta v sončni žar prihajajočega poletja. In zdaj imamo toliko zaželenih vročih dneve.

Kako prijetno je, ko vstane človek v nedeljo že s sončnim svitom in prijetnim občutkom v srcu, da ima ves dan pred seboj, ves dan brez skrbi in težav, ki mu med tednom polnijo dušo, dvanajst prijetnih ur na soncu in v božji naravi. Na kolodvoru ali pa na križišču se sestane s prijatelji in znanci, in potem vsi zadovoljni in veseli korakajo po široki cesti, pojo pesmi in po-

Tudi to je sreča...

Nevihta, ploha — veter tuli in žvižga, stresa okna samotne železniške čuvajnice. Vinko sedi v topli sobi in zre v plapolajoči ogenj.

Pogleda na uro. — Kmalu bo polnoč. — Čez nekaj minut pridrvi mimo zadnji brzi vlak. Vinko bo moral iti ven v nevihto, v ta nālīv — in šele potem pojde lahko spat.

Vzdihne in si pripravlja svetilko. Moj Bog — kako tesno mu je tukaj, ko je čisto sam! Malokdaj prinese koga sem mimo čuvajnice. Samo ropot drvečih vlakov mu preganja samoto.

In vendar je bilo prej drugače. Še pred tremi meseci je gospodinjala tu mati, ljubezniva, drobna starka, ki so se ji venomer smejale dobre modre oči.

Kako rad se je Vinko vračal v toplo sobo po končani službi, kako rad je imel svojo drobno mater!

Mati je umrla, Vinko je zdaj sam. Nihče mu ne zaveže okrog vratu šala, da bi se ne prehladil, nihče mu ne skuha toplega čaja, kadar se veš premrzel vrne domov.

Vinko je odšel v temno noč. Veter je zaloputnil vrata za njim. Vinko se je razgledal, in njegove bistre oči so takoj opazile tam na ovinku nekaj temnega, podobnega človeški postavi.

Je to res človek? Kaj išče tukaj v tej neprijazni noči? Zakaj stoji tako negibno?

Iz daljave se je že slišal ropot bližajočega se vlaka, zdaj jasneje, zdaj tiše, kakor jè veter zanašal glas.

Vinko je prišel do tiste skrivnostne sence. Ropot vlaka je bil že čisto blizu. Zdajci se je negibna postava pripognila — se vrgla na železniški tir, da bi ležé počakala konec duševnega boja.

Vinko se je ustrašil. Torej se le ni motil! To je človek — bog ve kako nesrečen — gotovo ima samomorilske namene. Skočil je k temnemu predmetu na tiru. Hvala Bogu — še pravočasno! Komaj je vzdignil človeško telo s tira, že je pridrvela izza ovinka lokomotiva, in njene luči so krvoločno zaškilile.

Šele ko je vlak šinil mimo, je Vinko pozorneje pogledal rešenemu človeku v obraz.

Bel, nežen obraz, temne trepalnice, majhna, otroška usta, izpod čepice gleda koder rjavih las. Ženska. — Mlada ženska — dekle. Kako je bila nežna! Vinko je bil čudno ganjen. Zazrl se je v zaprte oči, ki so jih pokrivale modrikaste veke.

«Ubožica, le kaj te je prisililo k tako strašnemu koraku?» je nežno mislil in jo tesneje privil k sebi. Odnese jo je na toplo v svojo zapuščeno sobo.

*

Dva meseca sta minila. Vreme se je izboljšalo. S polj je vel prijeten vonj, grmovje in drevje je zazelenelo in zacvetelo.

Pravkar je brzi vlak zdrvel mimo čuvajnice. Vinko gre domov; veselo maha s svetilko. Zakaj bi ne? Saj ni več sam! Rjavolaso dekle, ki ji je nedavno rešil življenje, je prineslo žarke sreče v njegovo žalostno življenje.

Ko je takrat odprla oči, lepe, modre, ljubke, ki so bile tako zelo podobne očem njegove matere, se mu je zdelo, da mu je mati sama poslala to nežno žensko bitje.

Molčé in resno je poslušal Minkino spoved. Mlad, neizkušen študent, ki mu je dala svojo prvo ljubezen, jo je iz strahu pred odgovornostjo zapustil, ko je izvedel, da bo mati.

S preprostimi, ne iskanimi besedami mu je pripovedovala, nič se ni zagovarjala, nič opravičevala. In Vinko ji je samo sočutno stisnil drobno roko.

Kmalu potem se je z Minko oženil in se je v svoji dobroti veselil na njenega otroka kakor na svojega lastnega.

Njegovo preprosto srce mu je pravilo, da bo Minka, ki jo je življenje tako preizkusilo, razsvetlila njegovo življenje, da bo imel v njej najzvestejšo, najvdanejšo družico.

In zdaj se je vračal domov k svoji mladi ženi. Njene modre oči so mu veselo žarele v pozdrav.

Ethel Mannin:

Sit sem žensk, ker...

Povem naj vam, zakaj sem do grla sit žensk:

Ker imajo malomeščansko mišljenje in filmsko čustvo-vanje.

Srčne rane so jim trgovsko blago. Zaradi prelomljene oblube zakona tožijo na odškodnino.

Če one razdro zaroko, je vse dobro in prav, ako pa to store moški, je podlo.

Če se hočejo ločiti, resno pričakujejo od svojih mož, da jim bodo to dovolili.

Kadar med sabo govore o drugih ženskah, po navadi sestavljajo škandale, kadar pa o moških, so nedostojne.

Imajo prav tako glave polne misli na obleke, kakor omare polne šare.

Ne poznajo razlike med koketnostjo, privlačnostjo in lepo zunanostjo.

Potegnejo si krila do kolen samo zato, ker se «to sezono nosijo kratka krila».

Posadijo si na glave nestvore, ki bi pred njimi bežale krave.

S korenino si pulijo obrvi.

Dišijo po pudru, kremi in so sploh kakor majhen lepotni salon.

Kličejo te: «Dragec, moj ljubi možek!» ob vsaki pri-ložnosti.

Pri poljubu te umažejo z rdečilom.

Domišljujejo si, da znajo šofirati.

Kadar posnemajo moža, ga kaj slabo. Sploh se rade navzamejo samo slabih moških lastnosti.

Poleti nosijo kozuhovino, sredi najhujše zime pa pajčevinasto tanke nogavice.

Menijo, da je lepo in primerno, če se za družabne pri-reditve in gledališče na pol slečejo.

V družbi se pogovarjajo o lepem jopiču, lepem dekletu, lepem razgledu, lepem muzikalnem komadu...

Pod tragedijo si mislijo moža, ki jim je storil krivico.

Z zavistjo pregledujejo obleke tujih žensk od nog do glave in se zbirajo pred cerkvenimi vrati, da buljijo v neveste.

Neusmiljeno krute so z ženskami, ki zaidejo na stran-ska pota.

Manjka jim domišljija; kadar govore o lepoti, mislijo na filmskega zvezdnika.

Zahtevajo, da njih služkinje nosijo bele čepice in pred-pasnike in jih ogovarjajo z «milostivo».

Oblečejo vse, čemur pravijo «zadnja moda».

Vsaka verjame moškemu, če ji pravi, da je ona čisto drugačna, kakor so druge, nekaj posebnega, da pa jo on razume...

One so samim sebi največje sovražnice.

One so žene in matere mož, ki bodo padli v prvi vojni, in vendar proti temu ne ukrenejo ničesar.

Zato, največ zato jih ne maram!

...ž ne škoduje sladki brezdelici bolj kakor buden duh

Kitajke trgačo nezrele makovice. Spredaj na desni vidimo, kako kadi žena značilno, dolgo pipo, napolnjeno z opijem.

Kitajska otroka, prebivajoča v zemeljski votlini in na pol izstradana. Starši so vdani opiju in propadajo.

OPOJNI

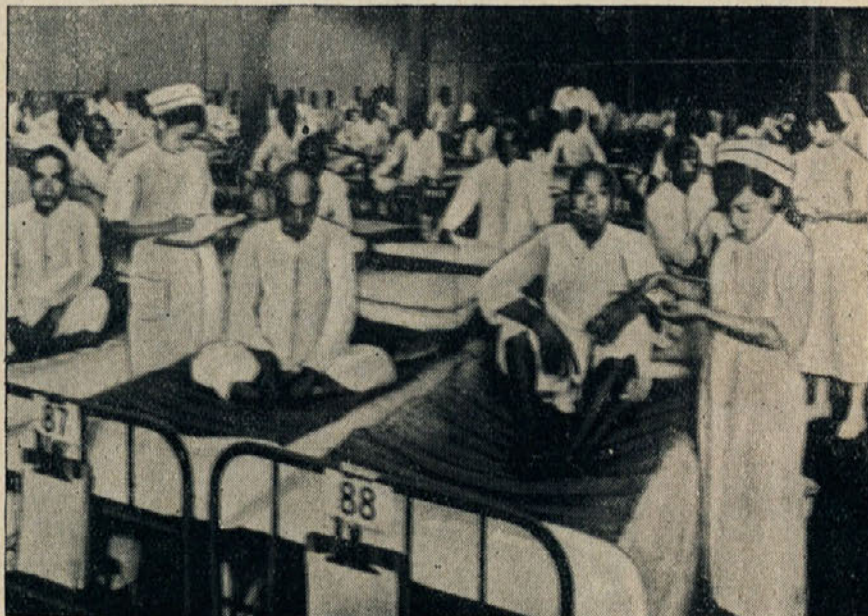
souražnik

Opij se dela iz maka. To ve vsak. Opij je sok, ki ga izloča nezrela glavica orientalskega maka, kateri ima velike cvetove in debele plodove. Prav kmalu potem, ko mak odcvete, narežejo vsako glavico, in počasi kaplje iz nje mlečnat sok, ki se na zraku hitro strdi. Vsaka makovica da dve stotinki grama opija. Že od nekdaj se pridobiva posebno v Mali Aziji, zlasti v okolici Smirne. Od tod se je zaneslo izdelovanje opija v Perzijo in Indijo.

Opij je in bo strup. Samo v pravilno odmerjenih količinah v rokah pametnega človeka je opij zdravilo. Šele v poslednjih stoletjih so začeli v Aziji, posebno na Kitajskem, uporabljati opij za opajanje in omamljanje. Vse azijske vlade pa so zavedle odločen boj temu mamilu. Tudi še tako samosilniški sultani, bog ve kje zadaj v Aziji, so določili za uživanje opija najhujše kazni.

Opij se uživa različno. V Turčiji opij žvečijo ali jedo. Kajenje parfumiranega opija so iznašli šele v 16. stoletju na Kitajskem. Toda ravno kitajska vlada je že davno napovedala najhujši boj uživanju opija.

Uporaba opija za zdravilo kaže, da ta strup tako rekoč uniči vsako delovanje cele vrste človeških živcev. Nekatere živce in dele možganov pa opij uspava, in človek ima potem hudega «mačka». Prav to pa človeka draži in mika, da še naprej uživa opij. Kadilecu opija se zlomi hrbtenica: mo-

STRUP OPIJ

človeštva

ralno, ker postane suženj svoje razvade, fizično, ker se mu suši mozeg v hrbtenici. Kadilci opija so žalostne postave.

S pojmom opija je za vse čase združen spomin na opijevo vojno. Okoli leta 1800. so se zmanjšali dobički Vzhodnoindijske družbe. Da bi spet izboljšali bilance, so tiho tapili opij na Kitajsko in so se pri tem posluževali zloglasnih kitajskih pomorskih roparjev. Ti pa so imeli spet na svoji strani velike in male trgovce, in tako je bil zorganiziran prepovedani uvoz opija na Kitajsko. Kitajska vlada je poslala mandarina Lin Tse-Hsija kot izrednega komisarja v južnokitajsko pristaniško mesto Kanton. Ko dobre besede niso nič pomagale, je napovedal angleškim trgovcem gladovno blokado in jih prisilil, da so izročili nič manj ko 20.291 zabojev opija po 80 kg. Angleški trgovci so se vkrkali na angleške vojne ladje, čeprav jim je kitajski komisar dovolil, da se vrnejo v Kanton, samo opija ne smejo več vtihotapljati. Celo poveljujoči angleški admiral Elliot je bil odpoklican, dasi je s svojimi modernimi evropskimi ladjami uničil jadrnice kitajske vlade. In sicer samo zato, ker ni hotel zadene tirati do skrajnosti in je angleškim trgovcem svetoval, naj izročijo zaboje opija. Leta 1842. in končno veljavno s pogodbo v Tientsinu 1858. je Angleška dosegla dovolitev opijevega uvoza. Tako sta postali zlasti južna in srednja Kitajska nositeljici opija.

V Peipingu je bolnica, kjer se zdravijo opiju vdani ljudje.

Kadilci opija na Kitajskem. Po kajenju se jih vselej loti hud «maček», in prav ta jih draži in mika, da še naprej uživajo opij.

Jadrnice za prevažanje opija v pristanišču Singapuru, ki je središče indijskega opijevega izvoza.

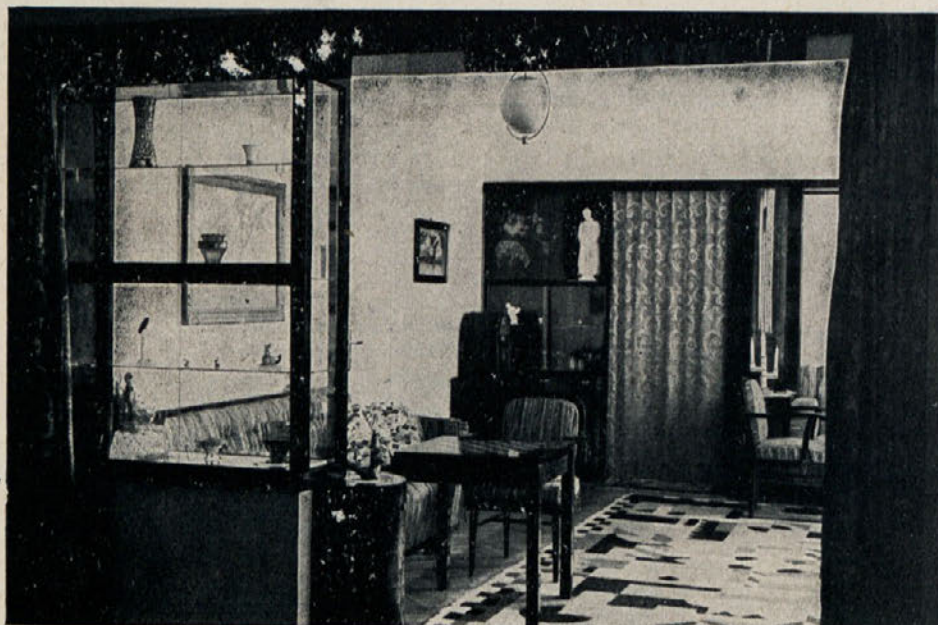
Kadar SE DEKLE MOŽI Sodobna kombinirana jedilnica

Poglavitno geslo našega časa je: Lepo in moderno je vse, kar je tudi praktično. To geslo moramo upoštevati tudi takrat, ko kupujemo stanovanjsko opremo in jo nameščamo v stanovanju. Meščansko stanovanje polpreteklega časa je imelo celo vrsto prostorov, toda uporabljali smo kvečjemu dva do tri vsak dan. Vse drugo je bilo bolj za parado, za goste, ki so nas morda obiskali enkrat ali dvakrat na leto in seveda za nabiranje prahu. Moderna doba pa je s tem, kakor z vsem nepotrebim, korenito pometla. Sodobni človek hoče stanovanje čim bolj izkoristiti in ga prilagoditi samemu sebi. Zato ga je uredil

Inž. arh. Ciril Tavčar: Sodobna jedilnica. Apartna sestava dvovrstnega furnirja (ptičji javor in orehova korenina) povzdiguje s

svojimi izbranimi vzorci preprosto oblikovano posodnico. Močan lesk politure poudarja kakor zrcalo gladko ploskev.

Inž. arh. Omahen-Serajnik: Sodobno opremljena soba. Oprema je povezana s prostorom. Vitrina deli sobo na dvoje in napravlja prostor domač. V ozadju je vzdana pokončna posodnica. Zraven so vrata zastrta s slikovito zaveso, ki tvori prijeten prehod na katiček z divanom.

tako, da združuje v enem prostoru po več sob z različnimi nameni.

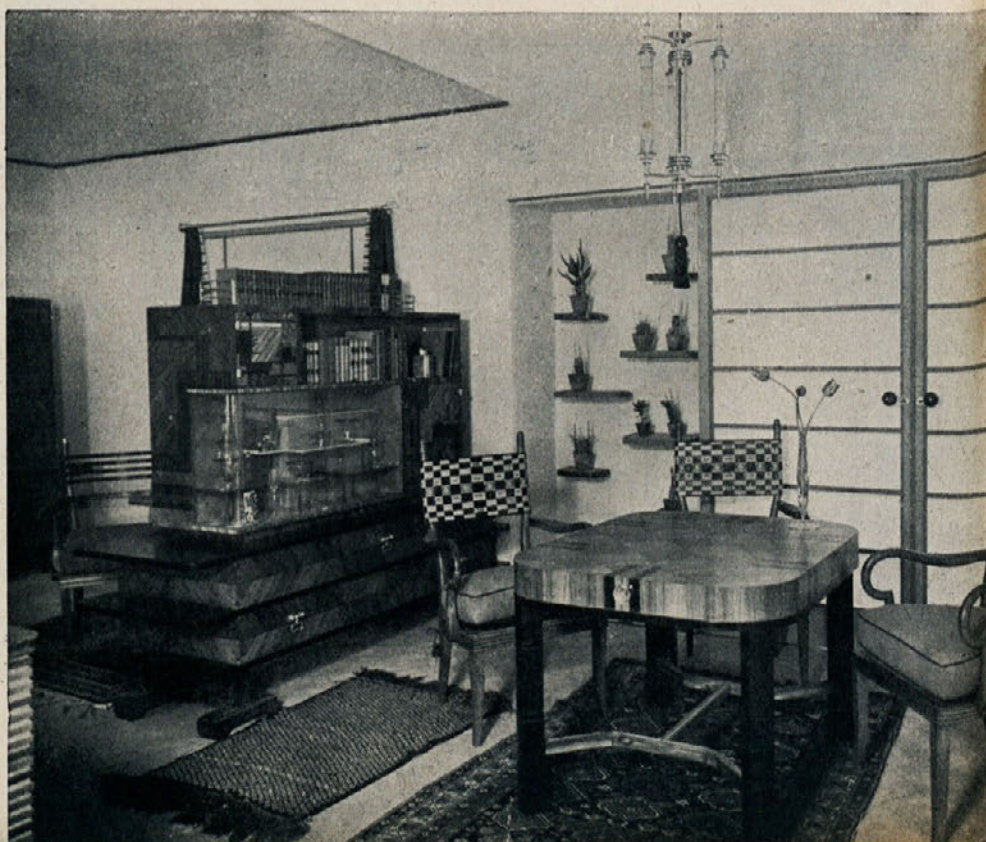
Jedilnica, ki smo jo včasih mesece in mesece uporabljali le toliko, da smo s pohištva dan za dnem brisale prah, je dandanes, ko smo jo združile z delovnim kotom ali s stanovalnico, eden izmed najprijetnejših in najbolj upoštevanih prostorov našega stanovanja.

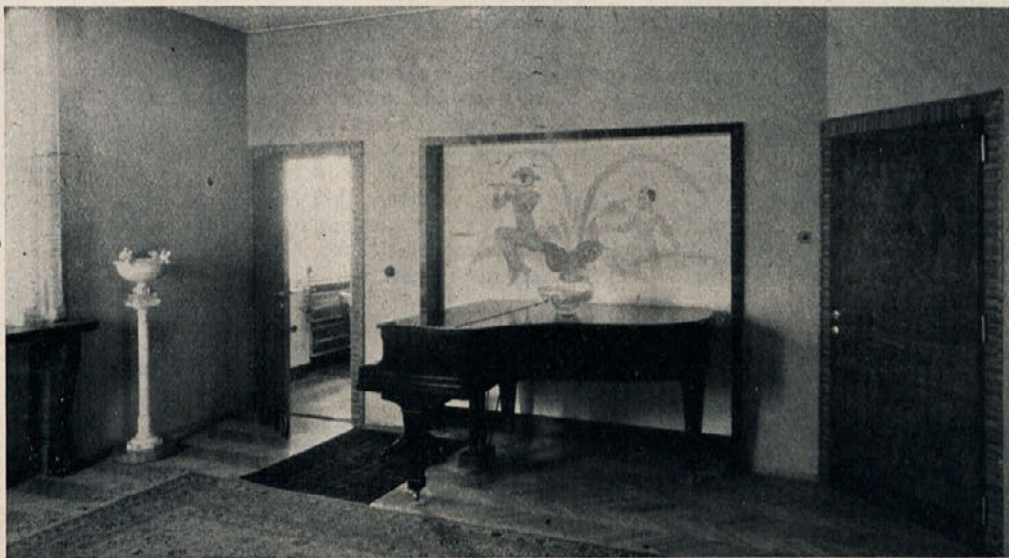
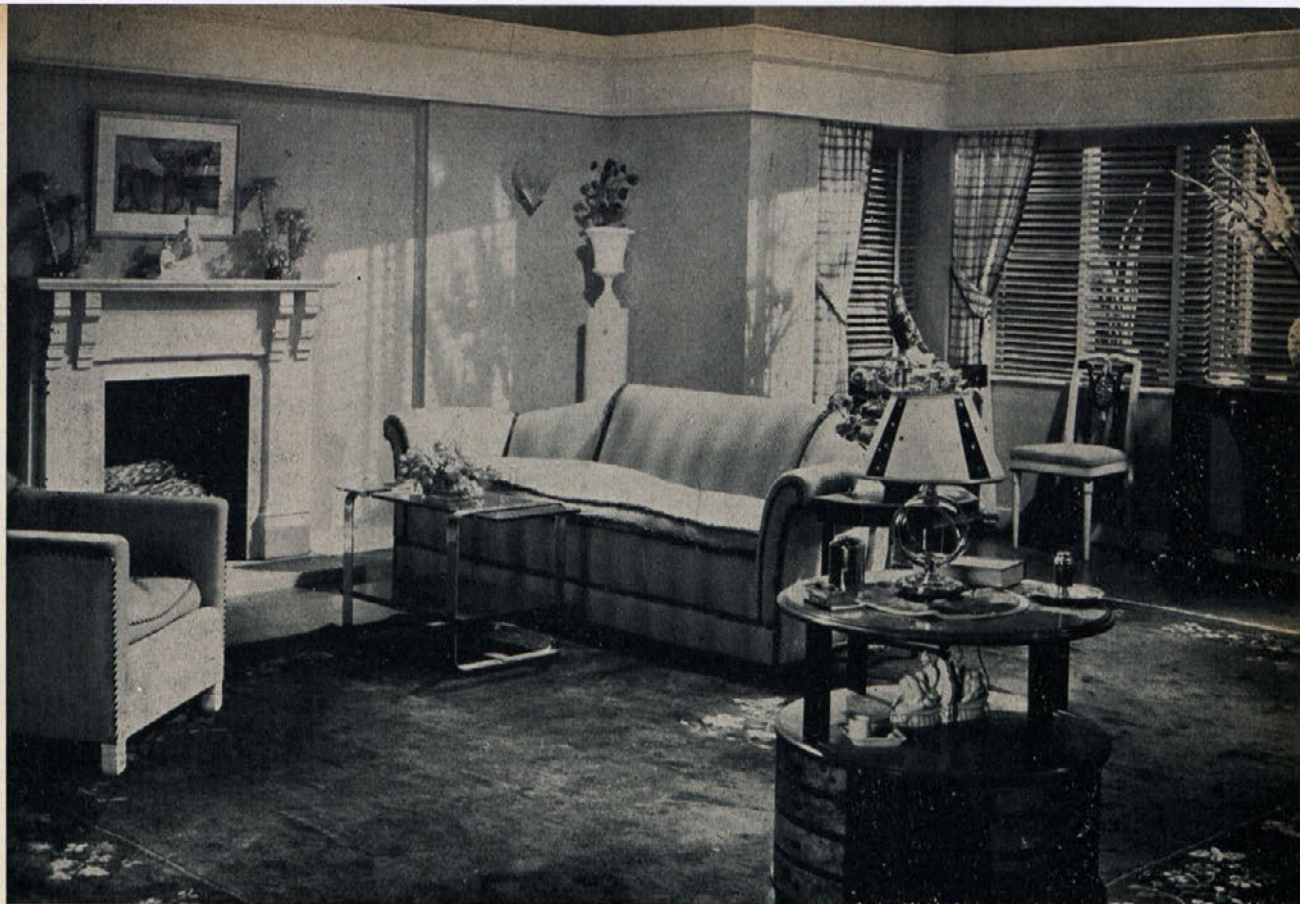
Za jedilnico izberemo sobo, ki ni predaleč od kuhinje, da imamo za donašanje jedil čim krajšo pot. Soba mora biti poleti hladna. Najbolj pripravna je, če ima okna proti severu. Oprema jedilnice sestoji iz

Kombinirana jedilnica. Vitrina deli sobo v jedilnico in delovni kot.

srednjevelike mize, ki ima dostikrat dvojno ploščo, da jo lahko po želji raztegnemo, stolov in posodnice (bifeja). Izdelana je iz trdega lesa v različnih preprosto elegantnih oblikah. Zlasti moderna posodnica se v mnogočem razlikuje od posodnice, kakršna je krasila jedilnico naše mame ali babice. Naša posodnica ni več podobna okrašenemu oltarju in ne sega visoko pod strop. Mnogo nižja je in bolj raztegnjena, da tako poudarja značilno vodoravno smer, ki naj daje majhnim sobam sodobnih stanovanj videz prostornosti. Globino posodnice izračunamo po dveh vrstah krožnikov. Širina pa se ravna po množini posode, po velikosti sobe in stene. Posodnico okrasimo s steklenim nastavkom ob kraju, zgoraj ali v sredi. Vanj spravimo dragoceno steklo in porcelan. Sicer pa je edini okrasek moderne posodnice njena preprosto elegantna oblika in les.

V manjših gospodinjstvih lahko izvirno in praktično rešimo vprašanje kombinirane jedilnice tako, da porabimo posodnico hkrati za knjižno omaro. Seveda pa mora

biti takšna kombinirana posodnica temu primerno narejena. Razen omarice in steklenega nastavka za posodo mora imeti še palice za knjige. Če je soba velika, je najbolje, da posodnico, ki je obenem knjižna omara, postavimo tako, da deli sobo v dva dela: v jedilnico in v delovni kot. Tako dobimo v enem prostoru dva čisto ločena dela, ki nam vsak zase nadomešča po eno sobo. V delovni kot spada pisalna miza; tla okrasimo s preprogo, stene s primerno dobro fotografijo ali grafiko. Preproga pod mizo v jedilnici naj bo iz takšnega materiala, da jo lahko čistimo. Najbolj praktičen je linolej. Steno naj krasi dobra slika. Seveda ne sme v delovnem kotu niti v jedilnici manjkati cvetlic v lončkih na stojalih in poličkah, ki jih namestimo po okusu.

Če pa hočemo jedilnico kombinirati s stanovanico, izpopolnimo opremo jedilnice še s primerno mizico, fotelji in — udobno zofo ali kaučem, ki ga lahko porabimo za posteljo, če nas kdo obišče.

Prijetni kotički v kombiniranih jedilnicah

Če se ženske smehljajo ...

Še nihče si ni belil glave zaradi smehljanja in smeha moških. Mož se smeje od srca iz tega ali onega vzroka, ki mu izvabi smeh.

Nekaj drugega pa je smehljanje žene. Že prenekateri slikar in slavni kipar je poskusil, da bi upodobil zagonetno smehljanje žene na svoji umetnini. Najslavnejši in najpopolnejši primer je Mona Lisa velikega italijanskega slikarja Leonarda da Vinci.

O čudovitem smehljaju te žene so napisane cele knjige. In vendar ni mogel nihče rešiti skrivnosti, ki daje temu lepemu obrazu Mone Lise tisto čarobno dražest, k jo je znal ujeti čopič največjega slikarja renesanse.

V prvi polovici prejšnjega stoletja so potegnili v Parizu iz Seine mlado samomorilko, ki se je še v smrti smehljala. Posmrtna maska te deklice je našla pod imenom «Neznanka» svetovno slavo, ne da bi se bilo komu posrečilo razložiti njeno zagonetno smehljanje.

Toda razen tega skrivnostnega smehljaja ženske je še drug ženski smehljaj, ki je za človeštvo važnejši in pomembnejši: to je materin smehljaj, ki obsega vso ljubezen in dobroto sveta. Madona, ki se smehlja božjemu Detetu v naročju, je najlepše in najpopolnejše utelešenje materinskega smehljaja v umetnosti.

Materin smehljaj je molitev, je kakor sonce, ki v njegovih žarkih otrok raste, cvete in uspeva.

Smehljaj ljubeče žene je dal že marsikateremu možu silo in moč, da se je v najtežjih urah vzdržal pokonci in je premagal vse ovire, ki so se mu zdele nepremagljive.

Če se mož vrne domov ves truden, slabe volje in od poslovnih skrbi strt, se mu bo obraz kmalu razjasnil, ako ga žena pozdravi in sprejme s prijaznim smehljajem.

Vsakemu bolniku je tolažeče in bodrilno smehljanje njegove strežnice velika dobrota.

Svet bi bil ubog in prazen, ko bi ne bilo smehljaja, ki izvira iz nesebične dobrote toplega in ljubezni polnega ženskega srca. In taka ženska prejema plačilo v ljubezni, spoštovanju in naklonjenosti.

Joan Paher:

Deklica Marija

Imela je najglobokejše, najtemnejše in najotožnejše oči v celi dolini. Nežen fant bi bil videl v njih dvojce modrih morij, ki je sreča razlita po njih, in gotovo bi bil zahrepenel, da bi smel stanovati ob teh morjih in vsak dan gledati vanje.

Toda deklice Marije ni nihče pogledal, kakor da sploh ni deklica, temveč samo črn, umazan oglarček.

Dim oglarskih kop, ki so tlele skozi dolgo vrsto dni, je zatemnil zlati sijaj njenih las, in na belo čelo so ji neprestano letale mehke snežinke saj, se lepile na razgreti obrazek in slikale na njem gube.

Vsi, ki so hodili na planine k planšaricam, so se ogibali kopam. Nihče ni slutil, da je tam pri skladanicah drv tolikokrat od koprnjenja jokalo mlado, vitko, od saj očrnelo dekle.

Počasi se je Marija vdala v svoje samotno življenje v gozdu. Včasih, kadar starega oglarja ni pustil protin po več dni iz koč, je Marija sama pazila na kadeče se pošasti. Medtem pa je imela dovolj časa, da se je podnevi zasanjala v bežeče oblake, ponoči pa prisluškovala vetru in gledala zvezde. V takih časih ji je bilo tesno pri srcu. Srce ji je utripalo za nekoga, ki bi prihajal k njej v mesečnih nočeh.

V vasi je bilo žeganje, in Marija si je izprosila dovoljenje, da je smela tja. Njeno srčece je žarelo kakor majhna kopa radosti. Na pol slepo ogledalo niti ni moglo pokazati zatega sijaja njenih las in snežne beline, rožne rdečice njenega obrazka. Samo čisto skromno je moglo povedati, da ji ležijo lasje pravilno, več pa ne.

Toda zlobni sajasti škrateljčki so se zibali v vetru in prežali na Marijo, kdaj pride iz koč. Vsa srečna je hitela Marija od kope do kope in potem v dolino. Malone bi bila ušla vsem sajastim škrateljčkom, tako je bila urna. Samo enemu se je posrečilo, da jo je ujel, in prav ta je bil najzlobnejši.

Že pred vasjo si je s travo obrisala gozdno prst s čevljev in si z modrim predpasničkom posušila potne bisere na obrazu. In tako srečna je bila še, da je mislila: modri predpasnik je že nebeška stena in do blaženosti je samo še nekaj sekund.

Ko je vzela predpasniček z obraza, je res stal najlepši fant, Tominčev Peter, na pragu krčme in — se smejal, da je kar odmevalo...

Marija ga je plašno pogledala.

Toda zdaj ga je vdrugič posilil smeh, tako da so vsi prišli iz krčme, da bi izvedeli povod njegove veselosti. Marija je še zmeraj stala na istem mestu in ga gledala radovedno in hkrati boječe. Šele ko so tudi drugi namerili svoj pogled na njo, jo je obšel strah, ki se je izprevrgel v popolno izbeganost, ko so smejaše se kazali s prsti na njo.

Da se je od njenega lica do ust vlekla široka črna črta, tako da je bila Marija videti kakor mlada čarovnica, niti slutila ni, samo zasmehovanje je čutila kakor nekaj neusmiljeno trdega, pred čimer mora zbežati.

Kakor srna je tekla nazaj v gozd.

Plamenček veselja v njenem srcu se je razgorel v velik plamen bolesti, ki ji je celo solze vzel. Veliko, veliko dni je bilo treba, da je ta mala kopa bolesti izgorela.

«Glej,» jo je tolažil stari, «midva sva pač revna človeka. Nikar ne bodi žalostna, to še ni najhujše!...»

In tako je Marija spet pazila na svoje kope, zrla tiho za bežečimi oblaki in prisluškovala vetru.

Zdelo pa se je, da čaka Marijo tudi še najhujše. Nekega dne se je spotaknila ob korenino in si zlomila nogo. Stari se je kar opotekal, ko je šel v dolino po pomoč.

Kakor da so jo navdahnili dobri gorski duhovi, je ponudila Tominčevka bolnici sobo in postrežbo, dokler ne ozdravi.

Mariji je bilo tako čudno pri srcu, ko je čutila, da je morala šele druga ženska odkriti, da je ona najlepša izmed vseh deklet na daleč in široko.

Peter tega še zmeraj ni mogel verjeti. Zato je po vsej sili hotel v sobo, da bi si bliže ogledal obrazek mlade čarovnice. Tega pa njegova mati ni dovolila; hudomušno je grozila: «Vnel se boš še zgodaj dovolj!...»

*

Ko se je potem čez nekaj mesecev stari oglar preselil v majhno sobo na Tominčevi kmetiji in je prišla Marija kot mlada kmetica v hišo, se je Peter sicer zopet smejal. Ampak to je bil čisto drugačen smeh. To je bil smeh človeka, ki je tako prav posebno srečen. Drugi pa, ki so bili takrat v krčmi, so debelo gledali, kakor da jih je vsa pamet zapustila. Samo Levčev Janez je globokomno pripomnil: «No, ko bi bil jaz to vedel, bi bil takrat tekkel za njo! Presneto, presneto, tega mi je zdaj žal!...»

GOSJE PRIJATELJSTVO

Jova Patočkova:

Gotovo ste že večkrat slišali, da je kdo rekel: «neumna gos». Toda nikar ne verjemite. Neumen je že lahko kdo, ampak gos ne more za to. Le pogledjte v pametne gosje oči, pazite, kako vas bo ta ptica ogledovala in kako bo takoj spoznala, da niste domači. Pes bolj z vohom spozna tujega človeka, gos pa je opazovalka. In če je bojevitejša, vas uščipne s kljunom, da kar zamežite.

Pri Kosmovih so imeli gosjaka s črno glavo. In ta gosjak je imel rad sosedovo, Bitenčevo gos. Bila je že več let stara, ker so jo imeli za rejo. Gosjak jo je v celi jati takoj poznal in ni nikomur dovolil, da bi se ji prilizoval. Ta ljubezen se je pričela takole v jeseni, ko je bilo že precej mrzlo. Zjutraj, okrog osme ure, je pricapljal gosjak k Bitenčevim vratom in gledal skozi špranjo na dvorišče. Za gos to ni tako lahka reč, ker mora obračati glavo na vse strani, pogleda pa lahko samo z enim očesom. Dekla Liza je slišala za vrati njegovo «kekeke» ter mu šla odpreti. Toda gosjak ni vstopil. Samo vrat je iztegnil, kar je mogel, in gledal na dvorišče. Zdajci se je njegova prijateljica od nekod prizibala in mu vrnila pozdrav s svojim nekoliko višjim «kakaka». Vzravkala se je na nogah in zamahnila s perutnicami. «Kakaka — kam pojdeva danes?» je vprašala svojega prijatelja in pripogibala vrat, da bi bolje slišala.

«Na ribnik — ni še zamrznil! In potem malo proti gozdu.»

«Ampak ne bova sama —» je rekla žalostno, ko je videla, da je prihajalo še več drugih gosi na cesto.

«Ušla jim bova», je dejal gosjak. In ker se je gos ozirala na vse strani in ni šla po mnenju Lize dovolj hitro, jo je ta malo podrezala z nogo. To bi bili vi morali slišati, kako je gosjak zaskal na njo!

Gosi z ostalih dvorišč so se počasi zibale proti ribniku. Takoj pri pozdravljanju s «kekeke» in «kakaka» so čutile, da Kosmovemu gosjaku ni do njihove družbe in da hoče biti sam z Bitenčevo gosko.

Spustile so se na ribnik in veselo plavale. Toda vodna promenada ni trajala dolgo. Samo malo so se zmočile in potopile glave. Vodene kaplje so se svetile na njihovem mastnem perju kakor biseri, ko so šle iz kopeli. In spet je bil Kosmov gosjak, ki je prvi stopil ponosno na suho. Vse gosi so imele noge rdeče kakor kri, in če bi jih kdo potipal, bi se čudil, kako so tople.

«Uidiva jim —», je predlagal gosjak svoji goskici in se zagnal prvi v dir. Goskica seveda zvesto za njim — ampak tudi druge gosi so se pridružile.

Hotele so tema dvema malo ponagajati. Huráá — hip hip — so gosi deloma tekle, deloma letele, da so se dvigali oblaki prahu. Ampak domače gosi niso tako vajene letati. Zato so se kmalu spustile na tla in gagale na vse grlo.

Gosjak z Bitenčevo goskico sta še nekaj časa tako tekla in letela. Gosjak je gosjak, ima večjo moč, in pa hotel je biti s svojo prijateljico sam. Ta je seveda nekoliko zaostala, potem pa ga je dohitela. «Kekeke — pa sva se jih iznebila!»

Capljala sta po njivi in potem po travniku ter prišla h gozdu. Marsikaj sem ju slišala govoriti, pa ne morem vsega napisati. Je premalo prostora.

Zvečer je gosjak spet privedel svojo goskico lepo domov, prav do vrat. Počakal je, da se je skrila, potem pa je šele capljal na svoj dom. «Kekeke — to je bil lep dan!»

Nekaj dni nato je moral iti gosjak po svojo prijateljico prav na dvorišče. «Kekeke — kaj delaš? Zakaj pa še ne greš?»

Kako bi mogla? Nesla je jajce v stari pasji bajtici. Pes Karo je dobil novo. Gosjaku je bilo žal, da jo je spravil v zadrego z nepotrebnim vprašanjem, in

je potrpežljivo čakal, dokler ni jajca s kljunom obrnila in pokrila s slamo. — Potem pa sta jo mahnila kar na desno, za ribnik se še zmenila nista. Tam je bil že ves gosji zbor, se pogovarjal in opravljal gosjaka in njegovo prijateljico.

Na koncu januarja ni hodil gosjak več za svojo prijateljico. Goska je sedela na jajcih in zdaj pa zdaj pogledala skozi luknjo, kdaj pride že spet gosjak. Toda ni ga bilo, in ona je bila skoraj vesela. Zdaj je imela rodbinske skrbi in, dokler se male goskice ne izvale, ne bo smela niti misliti na sprehode.

In ko so bile goskice že na svetu — takšni rumeni klobčiči z rdečimi kljunčki —, je imela gosja mati veliko skrbi. In odvadila se je že gosjaku, niti gledala ni več, kdaj bo prišel. Kakor bi vedela, da ne pride nikoli več! Goska še zajekala ni — to je že taka gosja usoda. Že takrat, ko je sedela prvi dan na jajcih, je odnesla košarica gosjaka v mesto. Ah, ko bi ga bila goskica videla! Glava mu je visela iz košare, in vrat je bil prerezan.

Nekdo v mestu je čakal na pečenko — in gosje srčce je prenehalo biti.

OB SKLEPU GLEDALIŠKE SEZONE

Pismo režiserja dr. Bratka Krefta

Ze prejšnji mesec sem Ti bil obljubil, da Ti bom na Tvoje prijazno pismo odgovoril, toda še od lanskega leta veš, kako se mi radi odgovori zablečejo. Letos imam celo zelo tehtno opravičilo za to. V svojem pismu si mi namreč postavil toliko in tako različnih vprašanj, da ni mogoče nanje odgovoriti v tako kratkem času, kakor si mi ga odmeril. Tudi danes ne bom odgovoril na vse, kajti če bi hotel to storiti, bi bržkone zavzel toliko prostora v listu, da bi morali objaviti moj odgovor v presledkih. Pri vsem tem pa ne vem, če se midva oba v enem ne motiva: ali res slovenskega bralca zanimajo vprašanja našega gledališča tako zelo, kakor Tebe in mene. Bojim se, da ne, ker je najbolj razširjena slovenska lastnost še vedno hladnost do domačih vprašanj. Še vedno se ljudje raje zanimajo za razne tuje senzacije, kakor pa za domača vprašanja in domače ustvaritve, ki bi morale biti deležne ne le največje pozornosti, temveč tudi spoštovanja in ljubezni. Moram reči, da te opombe ne gredo toliko na rovaš občinstva, kolikor na tiste, ki vodijo krmilo naše kulturne ladje, ki bi morala razpeti vsa jadra, če se že ne more motorizirati.

Letošnja sezona bi morala biti prav za prav jubilejna, saj je preteklo ravno 150 let od prve slovenske gledališke predstave. Imeli pa smo le jubilejno predstavo Linhartove »Zupanove Micke«, kateri se je za abonente še priključila krsna uprizoritev Smoletovega »Varha«. V naših razmerah je čutiti že več let precejšnjo mlačnost in brezbržnost. Nobenega zaleta ni več, ki je pa za vsako intenzivnejšo kulturno delo zelo potreben. Naše kulturne ustanove z gledališčemored so izgubile pravi stik z ljudstvom. Ljubljana živi zase, si lasti primat, svojih dolžnosti do ljudstva, ki živi izven njenega območja, pa se prekleto malo zaveda. Zato tudi tako vidno hira. V Ljubljani srečuješ kulturne močnike in zaslužne kulturne veterane poleg raznih brezbržnih cinikov, ki bi se morali v polni meri delati in ustvarjati, če bi se vsaj malo zavedali svojih dolžnosti. Toda edina njihova dejavnost je v tem, da še tiste ovirajo pri delu, ki hočejo delati.

Vidim Te, kako si skomignil z rameni, ko si prebral zadnje, češ, že spet zabavljanje, toda žal je vse to resnično, in bi bilo treba o tem spregovoriti veliko ostrih besed. Pa tudi marsikakšne spremembe bi bile potrebne, če hočemo naše kulturne razmere vsaj nekoliko speljati na pravo pot. Če pogledaš samo tja doli v Zagreb, spoznaš, kako je tam življenje veliko bolj v živem teku kakor pri nas, ker tam ljudje res delajo in se zavedajo svojih dolžnosti.

Nedavno so obhajali stoletnico prve hrvaške gledališke predstave v Zagrebu. Priredili so kulturni teden hrvaškega gledališča; s smiselno organizacijo so privabili v gledališče toliko obiskovalcev, da se je uprava ob zaključku tedna zahvalila občinstvu za poset in pozornost, ki ga je pokazalo hrvaškemu gledališču. Tega niso dosegli kar tako, temveč z neposredno akcionostjo. Kajti vsako stvar je treba temeljito organizirati, če hočeš uspeti. Tudi narodno samozavest in smisel za domačo kulturo je treba v ljudstvu podpreti in organizirati, istočasno pa mu omogočiti, da sadove kulturnega dela more spoznavati in sprejemati. Nobena stvar v življenju ne nastane sama po sebi. Če torej hočeš, da se bo slovenski narod zavedal pomembnosti svojih kulturnih ustanov, in če hočeš, da jih bo podpiral, ljubil in cenil, moraš vse to organizirati. Opozoriti ga moraš, da nismo tako revni, da nas ni treba biti sram, čeprav naša kultura ni stara toliko stoletij, kakor kultura kakšnega večjega naroda, temveč da imamo tudi mi dragocene kamne v naši kulturni stavbi, da jih pa le po krivdi domače mlačnosti ne poznamo. To sta pokazali uprizoritvi »Zupanove Micke« in »Varha«, ki sta pomenili za večino skoraj senzacionalno odkritje iz naše gledališke in dramske zgodovine. S smotrnim delom in propagando je treba gledališče popularizirati pri vseh slojih. Prizadevati se je treba, da bo repertoar ali vsaj njegov glavni del smotrno sestavljen po načrtu, ki ima določeno osrednjo črto za več let naprej, če hočemo, da bomo zaorali globljo in trajno ledino v narodno življenje. Jubilejno leto slovenskega gledališča pa je šlo precej malobrižno mimo nas. Zamudili smo priložnost, da bi opozorili slovensko občinstvo, ki je žal še močno pod vplivom raznega tujega blaga, zlasti slabih filmov, da imamo tudi v zadnjih 150 letih velike, spoštovanja in ljubezni vredne dragocenosti v slovenski dramatik, ki so za nas pomembne in ki po vsej pravici smejo v nas ozbuhati narodno in kulturno samozavest. Ali bi ne bilo potrebno v takem letu uprizoriti predsem dela iz domače literature in dati tako pregled najznačilnejših del od »Zupanove Micke« do najnovejše literature? Ne gre za rodoljubne slavnosti, toda gre osekakor za manifestacijo narodnega stvariteljskega duha, ki se v slovenski dramatik prav tako močno odraža, kakor v drugih panogah slovenske literature. Če si hočemo Slovenci v bodočnosti ustvariti res pravo slovensko narodno gledališče, si ga moramo ustvariti le iz slovenske dramatike, katere razvoju bi morali posvečati zato največjo pozornost. Slovenski režiser, igravec, scenograf itd. morajo svojo stvariteljsko silo pokazati predosem pri domačem delu, za katero pa se mora tudi občinstvo vsaj toliko zanimati, kakor za razna tuja dela. Vsi odločujoči činitelji bi morali misliti na to in poskrbeti, da se možnosti bodočega razvoja slovenske gledališke umetnosti in dramatike čim bolj razširijo.

Čas zahteva na vseh področjih največje akcionosti. Kdor ni voljan delati ali ne čuti v sebi več ne zaleta ne moči, se naj umakne. Če se hočemo v bodočnosti vzdržati, moramo napeti vse svoje sile, organizirati kulturno delo do največje kapacitete. To vprašanje se mi zdi v sedanjem času najpogostejše, zato Ti na druga, ki so sicer prav tako važna, ki pa so v neposredni zvezi z vprašanjem naše splošne kulturne

aktivizacije, tukaj ne morem odgovoriti, ker bi prekoračil odmerjeni prostor. Trdno sem namreč uverjen, da je veliko malodušnosti pri naših ljudeh predvsem zaradi tega, ker se premalo skrbi posvečena organiziranju naše kulturne zavesti. Kar se gledališča tiče, mora samo skrbeti, da bo storilo vse v tej smeri, kajti edino potem bo pognalo v domači zemlji tiste trajne korenike, ki so za vsako umetnost nujno potrebne. Vprašuješ zaradi naraščaja. To je tudi važno poglavje, kateremu posvečajo premalo ali pa nič pažnje. Vse je prepuščeno slučajnosti. Tudi to je treba organizirati takoj zdaj, ko smo dobili Glasbeno akademijo. Treba bo misliti na našo visoko dramsko šolo z vsemi potrebnimi predmeti od slovenske odrske izgovorjave do študija dramaturgije, domače in tuje dramatike itd. Nadalje bo treba v tesnejše sodelovanje povezati vsa slovenska gledališča. Stiki med Ljubljano in Mariborom so še vedno zelo slabi. V letošnji jubilejni sezoni smo zamudili veliko priliko, ko bi lahko ob proslavi 150 letnice slovenskega gledališča organizirali slovenski gledališki festival, h kateremu bi morali poleg poklicnih gledališč pritegniti tudi najboljše amaterske družine. V Ptuj n. pr. deluje že nekaj časa sem gledališče, ki mu po avangardističnih poskusih ni enakega v oseh naši državi. Lani so priredili v Mariboru (ne v Ljubljani, kar je za ne-

akcionost Ljubljane zelo značilno!) festival slovenskih narodnih običajev, ki je pomenil za tiste, ki so ga videli, dragoceno odkritje slovenskega ljudskega stvariteljskega duha. Film, ki je posnel to prireditev, so kupili ameriški Slovenci, ki so ga seveda tudi že prej naročili. Ljubljana se lani ni pobrigala za to, da bi tudi ona dobila tak film, letos je le tarnala in obžalovala, toda po toči zvoniti je prepozno. Vendar take stvari niso zamujene. V spored slovenskega gledališkega festivala spadajo tudi omenjeni narodni običaji, v katerih se zrcali globok smisel našega ljudstva za dramatiko in gledališče. Razne amaterske predstave po deželi so me že davno uverile, da je v našem ljudstvu zelo veliko igralskih nadarjenosti, ki pa jih bo treba seveda odkriti in jim omogočiti, da bodo mogli napredovati in postati aktioni na osrednjih poklicnih odrih. Dela je veliko, toda treba bo pljuniti v roke in zgrabiti lopato ter organizirati vse tiste, ki so voljni delati; zapiralce, rodoljubarske gostobesednike in kavarniške ter oštarijske pohajače, delomrzneže in parazite pa bo treba spraviti tja, kamor spadajo. Položaj, v katerem smo, terja na vseh področjih naše najpečje dejavnosti, ki je najboljše sredstvo zoper malodušnost in pesimizem.

Te lepo pozdravlja

Dr. Bratko Kreft.

MISLI ZNAMENITIH LJUDI

Lenoba je neumnost telesa, in neumnost — lenoba duha.

*

Malo govori, pa več misli!

*

Vsaka napaka žene je krivda moža.

*

Noben lopov ni tako neumen, da bi ne našel vzroka za svoje lopovščine.

*

Ne pustite, da bi sonce zašlo čez vašo jezo!

*

Samo to nam verjamejo ljudje, kar verjamemo sami.

*

Dobro poročilo pride vselej prepozno, slabo zmeraj prezgodaj.

*

Zaljubljeni vidijo v svetu samo sebe, pozabljajo pa, da svet vidi nje.

*

Vsa skrivnost, kako si življenje podaljšamo, je v tem, da si ga ne skrajšamo.

*

Nesreča vseh mogotcev je to, da nikoli nočejo slišati resnice.

*

Civiliziran divjak je najhujši in najslabši med divjaki.

*

Sala vse izgubi, če se šaljivec sam smeje.

*

Če radosti pretiravamo, se izpremene v bolesti.

*

Delo je hrana plemenitih duš.

*

Delo, ki nas veseli, je zabava.

Dovršeno delo izpodbuja k novemu delu.

*

Reven biti se pravi: ne imeti dovolj! Torej je tudi bogataš lahko reven.

*

Beseda lahko izžareva več toplote, kakor ogenj v peči.

*

Neumno je hoteti boljšati druge, če ne začnemo najprej s samimi seboj.

*

Nevarnejše je slabo čtivo, kakor slaba družba.

*

Lakota revnega boli, bogataša pa osrečuje.

*

Bahača opoji vino, ki ga pijejo drugi za njegov denar.

*

Ljubezen je slepa, ljubosumnost pa vidi strahove.

*

Predsodek je znak slabosti.

*

So resnice, ki jih ne smemo povedati vsakomur, in laži, ki jih vsi radi slišijo.

*

Ni nam treba delati vsega, kar znamo; morali pa bi znati vse, kar delamo.

*

Laž je orožje slabičev.

*

Smej se — in svet se bo smejal s teboj! Jokaj — in jokaj boš sam.

*

Kdor se lahko od srca smeje, ni hudoben!

*

Nihče nima toliko sovražnikov, kakor odkritosrčnost.

*

Pred svojim pragom naj pometa vsak, pa bodo čiste hiše in ves mestni tlak.

Francis de Croiset o ženah

Ako ima žena prav, je prva stvar, da jo poprosiš za odpustanje.

*

Če je vaša žena lepa, ji tega ne recite, kajti ona to ve. Recite ji rajši, da je pametna in modra, zakaj to pričakuje.

Je li vaša žena grda — tudi taki primeri so — ji recite, da je lepa. Potem si bo mislila: omožila sem se z možem umetniškega značaja.

*

Ženske, ki nas ljubijo, nam vse odpustajo. Toda od dneva, ko nas nehajo ljubiti, nam z neizprosnim spominom očitajo vse, kar so nam odpustile.

GEORGE SANDOVA

Okrog leta 1830. se je začela v Parizu, na promenadi, v gledališču, v kavarni in v literarnih salonih kakor tudi v uredništvu slavnega mesečnika *«Revue des deux Mondes»*, mahoma pojavljati lepa žena z rumenkastorjavo poltjo, južnjaško temnimi očmi in bujnimi rjavimi lasmi. Gibala se je v literarnih krožkih, katerih najimenitnejši zastopniki so bili Honoré de Balzac, Heinrich Heine, Alfred de Musset, Frédéric Chopin, Henri Stendhal — Beyle, Victor Hugo, Prosper Mérimée, Alexandre Dumas, Giacomo Meyerbeer in drugi slavni možje. Ta dama je hodila pogosto celo v moški obleki in s cigareto v ustih. Vedno jo je obdajal oblak čenč in opravljevega šušljanja.

Kaj se prav ja prav skriva za to čudno osebo? Baronica je, pravnučinja velikega vojskovodje maršala Morica Saškega in potentakem žena visokega rodu. Še več: celo omožena je in je povila svojemu možu, baronu Dudevantu, dvoje otrok! Vse to seveda gospodični, rojeni Aurori Dupinovi ni ubranilo, da bi ne bila nekega dne brezsrčno zapustila krasni rodbinski grad Nohant, moža in oba otroka. Zakaj? Samo zato, da bi mogla v Parizu živeti svojemu nagnjenju ter izpopolniti in osamosvojiti svojo osebnost. Življenje ji je samovoljne poti seveda ne posiplje z rožicami. Brez posebnega uspeha poizkuša svojo srečo s prevodi, z ročnimi deli, s slikanjem in z novinarstvom.

Njen prijatelj Jules Sandeau ji nazadnje ponudi pomoč, in tako spišeta skupaj roman *«Rose et Blanche»*, s katerim res dosežeta prav lep uspeh. Takoj vidi baronica ves svet v rožnati zarji. Ohrabrena sede za mizo in spiše sama roman, ki izide naslednje leto pod psevdonimom *«George Sandova»*. Ta knjiga, *«Indiana»* je njen naslov, stori iz zanimive potepuhinje mahoma slav-

no ženo. Sledita ji še dve drugi knjigi, ki ju sprejme javnost z viharjem strastnih simpatij in najhujšega oporekanja. George Sandova, t. j. roj. Aurora Dupinova, se že prišteva med znamenitosti Pariza. Prešerno plava v pisanem vrtincu literarnega življenja in občuje z vsemi velikimi in slavnimi ljudmi, ali — to je vredno omembe — vsako leto se, kakor je domenjena z možem, za nekaj časa vrne na grad Nohant, v svojo ljubljeno selsko samoto in tišino. Otrokom je dobra in nežna mati, za moža se ne meni bog ve kaj. Dva in dvajset let ji je bilo, ko ga je vzela. Vzrasla v samotni nohantskega gradu in kasneje gojenka nekega pariškega samostana, je takrat pač še malo vedela o svetu in o ljubezni! Tako res ni čuda, da ima Sandova kmalu ljubimca. Ta ljubimec je čustven, nežen mož in pesnik, ime mu je Alfred de Musset.

Razmerje teh dveh pomembnih in notranje bogatih ljudi je nenehna drama, polna vrhuncov, kriz in katastrof, blaženstva, zaničevanja, najpopolnejše skladnosti, zasmeha, sprave, muk, obupnega hrepenenja in najbolj neusmiljene brezobzirnosti. Nobenega tona ne manjka v lestvici te strasti. Ta ljubezen vihra skozi vse višave in vse globine, skozi vsa nebesa in skozi vsakršen pekel. Poleti 1835 odpotujeta v Benetke. V čarobnem mestu sta presrečna. Potem pa Musset hudo, da, nevarno zbolí, in demonsko mesto na laguni je priča prvega rezkega preloma med dvojico.

Kljub vsem pustolovščinam krvi in srca je pisateljica George Sandova neutrudljiva v svoji delavnosti. Iz Benetk je pisala za *«Revue des deux Mondes»* svoje *«Lettres d'un voyageur»* (pisma s potovanja), v katerih nastopa tudi Franz Liszt pod prozorno krinko. Razmerje do Musseta se zrcali v njeni knjigi *«Le secrétaire intime»*; a to ji ni zadostovalo, kajti čez petnajst let je v knjigi *«Elle et lui»* tako brezobzirno odkrito naslikala svojo ljubezensko zvezo, da ji je brat Alfreda de Musseta takisto in še bolj neusmiljeno vrnil nemilo za nedrago v spisu *«Lui et elle»*.

Ljubimec te močne žene je bil vse svoje žive dni otrok, živčen bolan, razdražljiv otrok, ki je bil na milost in nemilost izročen svojim menjavajočim se, silno živahnim dojemom in ki je v vsakem čustvu zmerom zablodil do poslednje skrajnosti.

Tri leta po beneški pustolovščini s Mussetom se George Sandova sodno loči od svojega moža, obdrži pa si otroka in lepo posestvo Nohant. V Parizu ostane v trajni zvezi z glasbeniki in pesniki ter občuje tudi s političnimi voditelji, tako s socialistoma Laménaisom in Pierrom Lerouxom. Njuni nazori močno vplivajo nanjo. Potem nastopi v njenem življenju nov velik dogodek: znanje in kmalu tudi prijateljstvo z aristokratskim, nežnim umetnikom, ki je po svojem značaju soroden

bivšemu ljubimcu Mussetu: s poljskim skladateljem Frédéricom Chopinom.

Iz prijateljstva se kmalu razvije ljubezen, in zdaj potuje tudi s Chopinom v širni svet. Kakor sta šla z Mussetom v Benetke, tako gre z njim na španski otok Majorko. *«Un hiver à Majorque»* se kasneje imenuje knjiga, ki opisuje to bivanje.

V Franciji se v lepem ritmu vračajo srečni časi na Nohantu, oba otroka in bližnji prijatelji so okrog nje. Seveda tudi Chopin. Slikar Eugène Delacroix je med glavnimi gosti. In Franz Liszt s svojo *«Jlulfico»*, lepo grofico Marijo d'Agoult — ime, ki danes ne slovi samo po njeni veliki hčeri: Cosimi Wagnerjevi. Leta 1848. izbruhne revolucija. George Sandova jo vzneseno pozdravlja. Njene navdušene *«Lettres au peuple»* vihrajo v svet. Z naslednikom revolucije, Napoleonom III., si dopisuje, toda njuni odnosi so vzlic vsemu prijateljstvu vendarle odmerjeni. Naslednjega leta — 1849 — Chopin umre, a to ni več njen ljubimec, kajti tudi tu je prišla odtujitev in ločitev.

Vesetje do dela in moč za delo držita žilavo ženo v vseh viharjih pokonci in je ne zapustita niti v pozni starosti. Mirna, srečna starka, ki jo je ovenčala slava, razvabila ljubezen, zaznamovalo življenje, živi na Nohantu, in ko junija meseca l. 1876, za zmerom zatisne oči, jo vse prebivalstvo objokuje kot *«la bonne dame de Nohant»*.

To je pač nenavadna življenska pot. Močan, samosvoji značaj, prežet s strastjo do misli in do dela. V dnu svojega bitja je ta divja, neobzdana ženska tudi dobra, nezmožna sovražnosti in hudobije, obdarjena z materinskim nagnjenjem, podpirati in varovati človeka, ki se ji približa. Pri tem pa je ženska vroče krvi, ljubimka velikega formata. V nji se izpolnjuje čudna in redka ženska usoda: to, kar pomeni drugi največje srečo, malikovalska ljubezen moškega srca, je njenemu svobodoljubju, njeni samostojnosti, njeni delavnosti le spona. Kakor Musset, tako hrepeni tudi Chopin po njeni trajni navzočnosti. Niti za urico se je nočeta odreči. Ljubezenska navezanost Alfreda de Musseta in Frédérica Chopina na pisateljico Sandovo sta poglavje iz človeškega dušeslovja, ob katerem se človek nehoti zamisliti: močna, oblastna, velika žena, ki se nežna in tenkočutna moška natura strastno obeša nanjo — da se nazadnje uniči zaradi nje.

Pisateljsko delo, ki ga je zapustila, je nenavadno obilno. Nič čudnega, ko je skoraj nenehoma pisala. Njene romane lahko razdelimo na več skupin: prva so ljubezenski romani, h katerim spadata na primer *«Indiana»* in *«Lélia»*, druga socialistični romani, izmed katerih je najznamenitejši *«Consuelo»*, tretja romani s podeželja — semkaj spadata njeni najbolj znani deli *«La Mare au diable»* in *«La petite Fadette»* — in končno skupina zabavno-filozofskih knjig, kakršna je *«Marquis de Villemer»*. Tudi izpoved svojega življenja je podala v *«Histoire de ma vie»*.

JUNAK

(Zaljubljena zgodba.)

Nihče ni znal tako iskreno reči pri svojih dvanaajstih letih, kakor ona: «On me ljubi!»

On, trinajstletni frkolin, je spet govoril s ponosom, stoječ pred ogledalom: «Ona me ljubi!»

Potem je vtaknil v žep pištolo za papirnat kapice in šel na sestanek.

Na Vyšehradski cesti je čakala že ona z novo pričesko pod čepico, v veži nasprotne hiše pa njeni dve tovarišici iz meščanske šole, ki ju je privedla s seboj, da bi videli ta čudež, njenega ljubčka. Pričakovala je, da ju bo jezilo, ker Mařka še z nobenim ne hodi, druga pa, Lona, hodi z enim iz meščanske šole, ki še ne zna kaditi in žužnjá.

Njen pa, ta je že prestal cigaretno krizo, celo pred njenimi očmi, ko sta se vdruŕiç srçala. Hodi v drugi razred gimnazije, je torej učen, pa bradavico ima na licu, Bradavico ima marsikdo, ampak on ima na njej tri dlačice. To se ji je zdelo lepo, ker je spominjalo na začetek brkov. Zato se ji je zdel resnejši, kakor gospod hišnik, ki ima tudi bradavico, a pod njo brado.

Njegovo vedenje je bilo skozinskoz moško. Nekoč ji je rekel: «Poglejte, kako daleč bom pljunil!»

In pljunil je s hodnika prav na tir električne železnice, tik mimo nosa nekega gospoda, ki je bil kratkoviden in je mehanično odprl dežnik, misleč, da začenja deževati.

«Nekoč,» je rekel on takrat, «sem pljunil z Vyšehrada v Vltavo.»

Znal je tudi kleti. In kako imenitno! Skratka, v njenih očeh je bil mlad gospod. Danes je sklenila, da ga bo naredila ljubosumnega.

On je torej že od daleč pripravljá pištolo v žepu in premišljá, kako pojde z njo na Vyšehrad in bo tam ustrelil. Prav nič ni dvomil, da ga bo imela potem še rajši in ga bo gledala z večjim spoštovanjem.

Prišel je do nje.

«No, sem že tu,» je rekel, «skoraj bi ne bil prišel. Naša mačka je dobila mlade. Rekli so mi, da jih moram utočiti.»

«Jej, jej!»

«No, veste, čemu bi jih utapljal, dam jih rajši požreti psom. Psi se po mladih mucikah kar obližujejo.»

Niti si ga ni upala pogledati, zakaj bil je tako junaški in tako lepo neusmiljen. Slednjič pa se je opogumila in bojeçe vprašala: «Ali mijavkajo mucike, ko jih psi žro?»

Zamahnil je z roko. Naj mijavkajo ali ne, gospodična. Vrag jih vzemi! Ne govoriva o njih!»

«Snažne živalce so,» je ugovarjala.

«Še tega bi bilo treba, da bi niti mačke ne vedele, kaj...» Skoraj bi bil zinil nekaj prav krepkega. Jezik mu je zastal, in rekel je malomarno: «V naši hiši je davi gorelo.»

Vsak dan ji je povedal kakšno novico, polno tragike, ki si jo je čez noč izmislil. Zdaj se je obesila hišnica, drugič je padel dojenček v prvem nadstropju v godljo, potem si je gospod Malek prerezal žile na rokah in drugi dan je isti gospod Malek umrl strašne smrti. Pritrdil je k vodovodu v hujini gumijasto cev, drugi konec pa si je vtaknil v usta. Potem je odprl pipo... Veste, kaj se je zgodilo, in kako strašna smrt je to bila! Samomorilec se je utopil v kuhinji, sedeč na stolu, ne da bi bil kaj opazil.

Danes torej nič drugega, kakor da je v hiši gorelo.

«Ogenj je nastal z vso silovitostjo,» je pravil z glasom krajevnega poročevalca. «V kleti je bil trgovec in je zgorel.»

Zasmejal se je in začel: «pá, pá, pá.»

«Ali znaš oponašati avtomobil, gospodična?»

«Znate.»

«Znam tudi škiliti in zavijati z očmi.»

Začel se je strašno pačiti. Medtem sta prišla že na Vyšehrad.

«Zdaj je čas,» je pomislil ter vzel iz žepa pištolo in rekel: «Zatisnite si ušesa!» Storila je to, on pa je ustrelil. Prav slabo je počilo.

«Ali vas ni oglušilo?»

Rekla je, da je bil to najbrže strašen pok.

Spravil je pištolo in govoril z resnim glasom: «Nekoč se je pri strelu razpočil top in ubil pet vojakov. Stric je bil zraven.»

«Ali znate ptiçe loviti?» je vprašala in ga vdano gledala.

«S čimer hočete. S kamenjem, z rokami, z zanko. Nekoč sem s kamenom ubil purana. Potem smo ga pojedli, in orožniki so me odpeljali v ječo, od koder sem pobegnil s pomočjo Lize. Liza je bila požrtvovalna ženska. Posodila mi je obleko in me izpustila skozi skrita vrata na hodniku. Zato so jo odpustili iz službe. Ampak jaz se bom maščeval!»

To je pobral iz nekega romana, ki je izhajal v zvezkih. Tole je bilo ravno v zadnjem zvezku.

Spoštljivo ga je gledala. Vse te njegove reči so se ji v glavi spletle v eno celoto: Moj gospod je junak.

«Ali so vam dajali v ječi jesti?»

«Kaj si mislite! Ko bi ne bilo požrtvovalne Pepce (prej je bila to Liza), bi bil moral jesti samega sebe, kakor tisti kapitan z Dolge ceste.»

Izmislil si je kapitana z Dolgo cesto vred in zakričal:

«Sicer pa sem evangelik!»

Čudna toplota ji je prešinila telo. Evangelik je. Zdel se ji je zaradi tega še nenavadnejši, medtem ko je on v

duhu prosil gospoda kateheta za odpuščanje, ker je zatajil sveto vero za voljo deklice.

O evangelikih je vedela samo toliko, kolikor je slišala v šoli. Da so sicer kristjani, a ne verujejo v Boga. Zdaj se ji je spet zdelo, da je vsak evangelik junak.

«Ali je evangelikov mnogo?»

Da bi se v njenih očeh še bolj povzdignil, je rekel: «Na Češkem nas je nekaj.»

«Ali verujejo evangeliki v Boga?»

«Včasih in malo (odpusti mi to, nebeški Bog!).» Sam ni dosti vedel o evangelikih.

«Vsi vojskovodje so bili evangeliki,» je končal svoje veroizpovedanje.

Vdano ga je gledala.

«Ste kakor tjučenj,» ji je rekel sladko in ji zrl v oči. Pri prirodoopisu je ondan kazal profesor mladega tjučenja z baržunasto kožo in prav takimi očmi, kakršne so bile njene.

«Tjučenj živi v severnih morjih,» je dodal učeno, «in leze tako počasi, kakor vi. Ali ne morete hoditi hitreje?»

Skoraj bi bila zajokala, a potem jo je spet veselilo, da je z njo tako surov.

Poskočila je in rekla: «Lovite me!» Stekla je naglo v hrib. Ujel jo je za krilo in jo udaril po hrbtu: «Baba!»

«Igrajva se začarano babo!» je predlagala.

«To je neumnost,» je možato odgovoril. «Povem vam rajši, kako se slikajo cerkvena okna.»

Začel ji je razlagati o cerkvenih oknih, ki jih slika njegov stric, o njegovi delavnici in o gospodu Teperju, ki je iznašel stroj za peko kostanja. Njegova domišljija je burno delovala. Izmislil si je cerkvena okna in gospoda Teperja ter je razlagal, kako ima pred posteljo naslikanega svetega Petra, celo cerkveno okno. Kadar luna sije, ima svetega Petra celega na postelji. Bleda, rdečega, zelenega. In to je nekaj grozljivega, ker sveti Peter mežika z zlatimi očmi.

«Ali ste že spali na pokopališču?» je vprašala in se tresla od strahu.

«Samo enkrat v mrtvašnici,» je odgovoril kakor mimogrede. «Takrat sem stavil z grobarjem. Grobar je iz strahu za mene čez noč osivel, jaz pa sem spal kakor v pernících.»

«Meni se bo o tem sanjalo,» je šepetala.

«Napijte se zvečer slivovke,» je rekel junaški ljubček, «kakor to delajo zamorci...»

Več ni vedel povedati. Zato je pokazal s hriba v dolino in rekel: «Vidite, do semle sem plaval iz praškega kopališča.»

«Res?»

«Pa na čolnu sem bil nekoč. Veslal sem, da mi je kri tekla iz rok. In tamle se začenjajo gadje...»

Zdajci je tudi ona postala zgovorna. Pripovedovala mu je o svoji teti, ki razklada karte po hišah. Služkinjam za krono, gospem in gospodičnam pa za deset kron. Za služkinje ima karte, da

bodo dobile za to krono rokodelca, in za gospodične karte, da bodo dobile za teh deset kron profesorje in grofe. Pogledala ga je, in hipoma ji je prišlo na misel:

«Pobegniva skupaj!»

«Da, pobegniva,» je rekel, «ampak nekam daleč. S seboj bom vzel nože in šolska izpričevala. Ali imate denar...?»

«Prodala bom zemljepisni atlant in katekizem,» je rekla, hoteč biti tako odločna in pogumna kakor on.

Po poti sta se menila, kako se bosta drugi večer sešla pri sirotišnici in se odpeljala z vlakom nekam daleč. Prespala bosta kje v gozdu, zjutraj se bo-

sta napila pri studencu in potem pojedeta naprej. On bo ubil kokoš in si jo bosta spekla v gozdu, puščavnik pa ju bo poročil. Napadala bosta tudi vozniške.

Svoje lepe sanje sta razpredala vse do cerkve sv. Jerneja, kjer sta se poslovila z obljubo, da se sestaneja jutri. Niti ni poskusila, da bi v njem zbudila ljubosumnost, in vendar so ji deklice v šoli svetovale, naj mu pove, da jo pozdravlja neki gospod iz hiše. Razšla sta se. —

Gledala je za njim, kako je izginil za oglom, in drugi dan je prodala zemljepisni atlant...

Odsihmal ga ni več videla.

A. Osten:

Pismo

«Gospa so šli na sejo ženskega društva», je javila kuharica Ančka, ko je prišel nenavadno zgodaj domov. Tudi on bi bil moral imeti sejo upravnega sveta, pa je bila odpovedana. Veselil se je, da bo danes malo prej pri svoji ženi. Niti nislil ni na to, da je morda ne bo doma.

Jurij Belin je bil šele na začetku štiridesetih let, pa je bil še predsednik Zveze industrijcev in upravni svetnik pri celi vrsti tovarn. Poslovno delo mu je bilo vse na svetu. Čim več težav mu je prizadejalo, tem bolj ga je mikalo, ker je mislil samo na uspeh.

V takih okoliščinah je imel seveda le malo časa za svojo ženo, Helena je bila lepa, in zelo jo je rad imel. Ni bilo take želje, da bi ji je ne bil izpolnil. Toda njena milina in ljubkost mu je postala že vsakdanja. Da bi mogla imeti Helena tudi še zahteve, ki se tičejo njega osebno, tega ni mogel razumeti. Spočetka mu je včasih zaradi tega potožila, on pa se ji je samo smejal.

«Saj vendar veš, da te imam rad. Ali ti moram to vsak dan povedati?»

In kadar mu je kaka nova kupčija dobro uspela, ji je prinesel vselej dragoceno darilo.

Danes pa je bil strašno slabe volje. Danes je imel vendar končno čas, a Helene ni bilo doma.

Nalil si je čašico konjaka in sedel v naslanjač. Nekaj časa je brezmiselno zrl predse, potem pa ga je hipoma zbudel v oči na stroj napisan listek, ki je ležal pred njim na preprogi. Ker je mislil, da mu je padel iz žepa kak zapisek, ga je pobral. Ko ga je prečital, je prebledel:

«Draga,» je bilo zapisano na listku, «prosim, stori kako, da Te bom danes videl. Izmisli si kakršno koli pretvezo, da boš mogla iti z doma, in mi takoj sporoči, kje Te smem čakati. Tako hrepenim po Tebi, da ne morem na nič drugega več misliti.»

Juriju je stopil mrzel pot na čelo, in kolena so se mu tresla, da je komaj stal pokonci. To pismo je moglo veljati

edinole Heleni. Saj je ona tudi danes popoldne tukaj sedela. Čutil je njen parfum v zraku. Torej Helena, ki jo je oboževal, ki ji je slepo zaupal — ga vara. Kako pretvezo naj bi si izmislila, ji je pisal lopov. Najbrže je to že večkrat storila. Pri njem ji vendar ni nič hudega, saj lahko dela, kar hoče. Bog ve, kakšne seje so bile to, o katerih mu je vedno pravila. Njegova bolečina se je izprevrgla v besnost. Še danes bo morala iz njegove hiše; on ni mož, ki bi se dal varati. Ko je slišal, da se je ustavil avto pred hišo, je skočil k oknu. Spodaj je stala Helena, ki se je pripeljala s svojim malim, belim vozom domov. Čez nekaj trenutkov je vstopila.

«Moj Bog, Jurij,» je rekla presenečena. «Ti si že tako zgodaj doma? Pa prav danes sem se nekoliko zakasnila. Mislila sem, da bo tvoja seja veliko dlje trajala.»

Pogledal jo je in ni odgovoril. Šele zdaj, ko je mislil, da je zanj izgubljena, je vedel, kako zelo je imel to žensko rad.

«Toda kaj pa ti je, dragi?» ga je osuplo vprašala. «Saj si ves blede. Ali ti morda ni dobro? Ali si se moral jeziti?» Vsa v skrbeh mu je položila roko na čelo, da bi čutila, ali nima morda vročine.

To mu je bilo že preveč. Zapustila ga je vsaka razsodnost, na mah je pozabil vse, kar je hotel povedati. Potegnil je listek iz žepa in ga ji je držal pred nos.

«Tole...», se je zadr. «sem našel v sobi. Ali bi mi morda ne hotela povedati, kaj to pomeni?»

«Ah, da — saj vendar veš, da se včasih vadim pisati na svojem malem pisalnem stroju. In ker mi je dolgčas po Tebi, brskam po starih pismih. In tako sem danes prepisala tole pismo, ki mi je slučajno ostalo v roki.»

Odprla je levi predal svoje pisalne mize in vzela s kupčka pisem tisto, ki je bilo na vrhu:

«Tole pismo, Jurij — ki si mi ga pisal pred petimi leti, tri mesece pred najino poroko!»

Poletje življenja

Dandanašnja žena je veliko na boljšem, kakor so bile prejšnje žene. Ona je lahko v noši in po svoji zunanosti, v bistvu in mišljenju veliko dlje mlada, kakor žena še pred nedavnimi leti.

Nekoč je govorila žena pri štiridesetih, da, že pri tridesetih letih žalostno in otožno, da ji je minila lepa pomlad, da je daleč za njo prvo ljubezensko doživetje. Takrat, da takrat! «Zrela žena» to ni več dišalo po življenjski radosti in poletni sreči. Najlepša doba je bila že izključena, in iz prsi je privrel otožni vzdih: «Mladost, tista lepa mladost je za menoj —»

Kako se je vse izpremenilo! Dandanes lahko smatra žena svoja «zrela leta» za to, kar so res, za srečno, sončno poletje svojega življenja. Dandanes je zrela žena, ki se neguje, telovadi (tudi doma samo), izvaja šport itd., na višku življenja. Dandanes hočejo matere prav tako dobro in lepo plesati kakor njihove hčerke, in hčerke ne vidijo v tem prav nobene konkurence.

Mladostna mati je najboljša prijateljica hčerke. Hčerka je ponosna, da je njena mati tako lepa, tako mlada! «Mamica je skoraj prav takšna, kakršna sem jaz,» je rekla zadnjič mlada študentka. Moderna žena, ki skrbi za svojo zunanost, ki se neguje, ki se s primerno telovadbo ohranja prožno in mladostno, je tovarišica moža, hčerke in sina.

In predvsem je žena, ki je bila prej odevetela in nezanimiva, dandanes vesela, radostna in čila. Današnja doba kliče: «Žene v poletju, uživajte svoja lepa leta, zavedajte se svoje sreče! Nikar se ne bojte staranja! Meja starosti in mladosti je neskončno daleč pomaknjena v primeri s prejšnjimi časi. Pa tudi resnična starost je danes veliko prijaznejša, kakor je bila nekoč.»

Čitala sem knjigo «Življenje se prične s štiridesetim letom», ki jo je napisal V. B. Pitkin, in dala sem pisatelju prav, hkrati pa me je ta knjiga tako povznesla, da sem se še bolj zavedala, kaj mi nudi življenje pri mojih štiridesetih letih. Včasih je bil le predsodek, da smo pri štiridesetih letih in potem — stara šara, pa to ni res. Štirideseto leto nam kolikokrat šele odpira zlata vrata srečnega življenja ljubezni in radosti. In ker sem že dolga leta naročnica «Žene in doma», Vam pač lahko priporočam to knjigo, ki si jo naročite za 15.— din pri upravi «Žene in doma». In če bi bila izšla kje drugje, bi Vam jo priporočila prav tako navdušeno.

LASTNI DOM

Samskih žensk je veliko. Mlada dekleta, ki živijo same daleč od domače hiše, v mestu, kjer imajo svoj poklic, dokler se nekega dne ne omožijo. Druge se sploh ne poročijo in ostanejo samske vse življenje. Vse vedo, kako pusto je stanovati v najeti, s pohištvom opremljeni sobi. Nič ne pomaga, če skušajo narediti to sobo prijaznejšo z lepim posteljnim pregrinjalom, s pestrimi blazinami in lepimi slikami. Ali si res ne moremo pomagati? Dokler še nič ne zaslužimo, dokler morda študiramo itd., ne. Pozneje pa, ko imamo že svoj poklic, ko prihajamo vsak mesec s pošteno zasluženim plačom domov — bi se pa že morali vprašati, ali bi ne bilo lepo in prav, če bi imeli nekaj lastnega in si začeli počasi pripravljati lastni dom.

Recimo na primer: dvajsetletno dekle prične svoje poklicno delo. V začetku zasluži še malo, z leti pa zmeraj več. Mogoče je, da se zgodaj omoži, lahko pa čaka šest ali osem let, da pride ponjo tisti «pravi». In nekatere se sploh ne omožijo, potem jim poklice ostane življenjska naloga. Zakaj naj bi vse te živele šest ali osem let, morda celo deset ali dvajset let brez lastnega doma?

Ne. Vsaka naj čim prej začne s tem, da si kupi nekaj lastnega pohištva. V neki dobi si že lahko prihrani toliko, da si more kupiti lično nizko polico za knjige, preprosto omarico itd., kar se da vse pozneje povečati z dostavkom primernih pohištvenih delov. Ali ni to najboljša pot, da si že v samskih letih s prihranki nabavimo pohištvo za eno sobo? Seveda moramo pri takem postopnem kupovanju in nabavljanju na to paziti, da dokupujemo vedno nekaj, kar je s prejšnjim v skladu, v istem slogu itd.

Že mnogo samostojnih žen si je na ta način ustvarilo svoj lastni, udoben dom. Včasih traja precej let — toda nekoč pa le pride čas, ko si lahko najamete namesto s pohištvom opremljene prazne sobe, morebiti celo dve in ste v tem malem domu «svoj gospod» ter imate okrog sebe samo lepe reči, ki ste jih sami izbrali.

Večkrat se da stanovanjsko vprašanje tudi tako rešiti, da se spomnimo na kake stare kose pohištva, ki počivajo morda že kje na podstrešju. Iz takega pohištva, ki je po večini že zelo nemoderno, a je iz dobrega starega lesa, zna spreten rokodelec narediti našemu okusu ustreza-

Tradicija jamči za kakovost!

Darujem ti to dragoceno uro. Bodi pametna in pomni: Naglica ni nikjer dobra! Tako je rekla moja babica. Ne pozabi dobrih običajev. Vzemi si vedno toliko časa, da popiješ za zajtrk in južino skodelico Kneippove sladne kave. Ta krepi srce in živce.

Kneippova
SLADNA KAVA

joče novo pohištvo ali pa ga modernizirati.

V prejšnjih časih je veljala za lepo samo soba s težkim, bogato okrašenim in zato dragim pohištvom, s težkimi zastori iz pliša itd. Dandanašnja oprema pa je bolj praktična in preprosta. Najvažnejše je, da imamo v svojih prostorih čim več svetlobe in sonca in da se lahko udobno gibljemo. Vse to boste dosegli, če se ravnate pri nakupu in urejevanju svoje stanovanjske opreme po knjigi «Kako si opremiti stanovanje», ki vam vse to nazorno pokaže tudi s slikami in ki jo dobite pri «Ženi in domu» za 15 din.

Če boste kdaj tako srečni, da boste začeli misliti celo na lastno hišico, si nabavite še sledeče tri knjige: «Naš dom», «Kaj moram vedeti, kadar si gradim dom» in «Naš dom — kako ga gradimo». Vse tri knjige je spisal ing. arh. R. Kregar, založila pa jih je založba «Žena in dom», kjer jih dobite po 15 din. V teh knjigah boste izvedeli vse, kar je treba vedeti o gradnji prijaznega doma. Kadar se odločite za lastni dom, je treba vse dobro premisliti, zakaj pozneje vse kesanje nič ne pomaga. Če si zgradite dom brez temeljitega preudarka, se bodo kmalu pokazale njegove hibe in napake. Ako se vam potem ne posreči, da ga ugodno prodaste, boste vse življenje z njim nezadovoljni in ne boste z veseljem stanovali v njem, tako kakor se v slabo narejeni obleki ne počutite dobro in ste nazadnje veseli, če se raztrga.

ANEKDOTE

Dvorni igralec Gabillon je bil znan po svojem lažnivem bahanju. Nekoč je pri večernem omizju pripovedoval tole zgodbo:

«Ko sem bil lansko poletje na lovu v Sudanu, sem imel prav posebno lovsko srečo. Neko jutro se sprehajam na kraju puščave, kar me naskoči mogočen lev. Prask! — že je ležal ustreljen na tleh. Spravil sem ga v nahrbtnik in šel počasi dalje. Zdajci mi pride orjaški slon nasproti. Pomerim, ustrelim...»

«Gabillon!» zakliče v tem trenutku njegov stari tovariš Blasel. «Ustreliš ga že lahko, ampak če boš še tega vtaknil v nahrbtnik, potem ti prisolim pošteno klofuto.»

Slavni skladatelj Wagner je šel po svojo uro, ki jo je imel pri urarju štirinajst dni v popravilu. Doma je opazil, da ura ne gre. Jezen se vrne k urarju: «Namesto da bi mi bili uro popravili, ste mi jo popolnoma pokvarili!»

«Kaj?» se je razburil urar. «Jaz sem jo popravil? Niti pritaknil se je nisem!»

Fridericus Rex (Friderik Kralj), ki je tako rad pripovedoval dovtype, je vprašal nekoč svojega osebnega zdravnika:

«Koliko ljudi ste v svojem življenju spravili že na oni svet?»

Tri sto tisoč manj, kakor Vaše Veličanstvo, je odgovoril zdravnik, «ampak zato tudi nisem tako slaven!»

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajati, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

Kvalitetna optika

Zajec Dipl. optik

LJUBLJANA PASAŽA NEBOTIČNIKA

Mišljenje dobrih gospodinj

počasi, toda zanesljivo krči pot vsem dobrim rečem v gospodinjsstvu. Tako je bilo tudi s Kneippovo sladno kavo, ki je zaradi izrednega okusa, redilnosti in izdatnosti postala po pol stoletja najprijetljivejši vsakdanji zajtrk in južina milijonov ljudi. Pri Kneippovi sladni kavi se zato lahko po pravici reče, da njena tradicija jamči za kakovost.

Rentgen.

«Vi ste požirač mečev?»
«Da. Kako ste pa to uganili?»

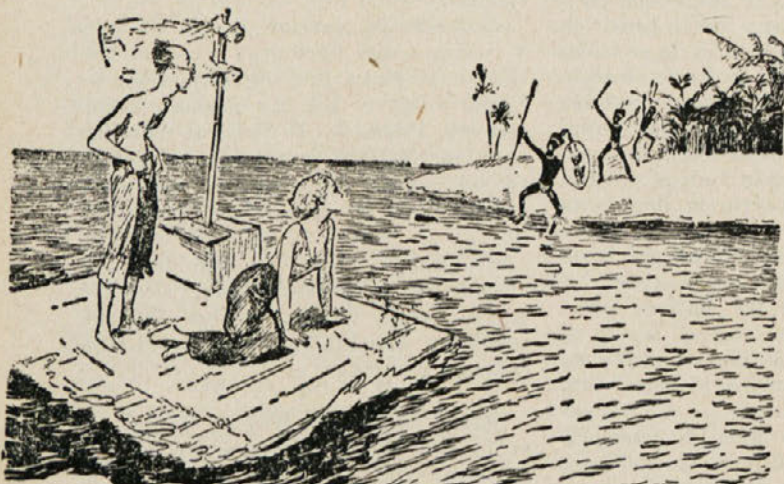
Diagnoza.

«Na eno oko ste kratkovidni, drugo pa je čisto zdravo.»
«Škoda, da nanj nič ne vidim. Je namreč stekleno.»

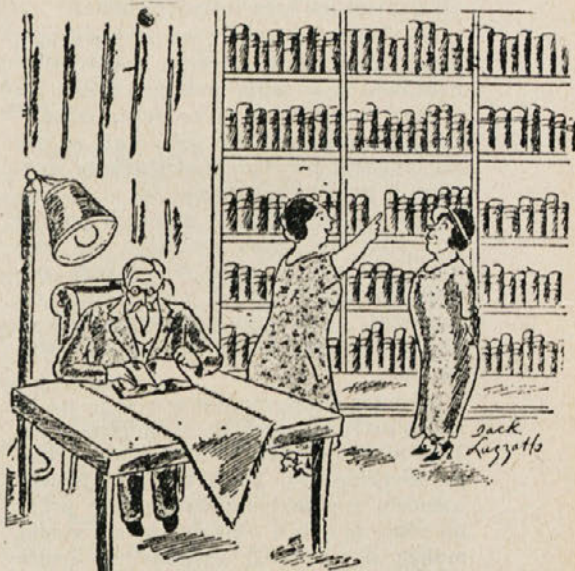
Rokopis.

«Gospod kuhar, ali ste delali te-le torte tudi v Benetkah?»
«Da. Zakaj pa?»
«V obednici je gost iz Italije, ki je spoznal vašo pisavo.»

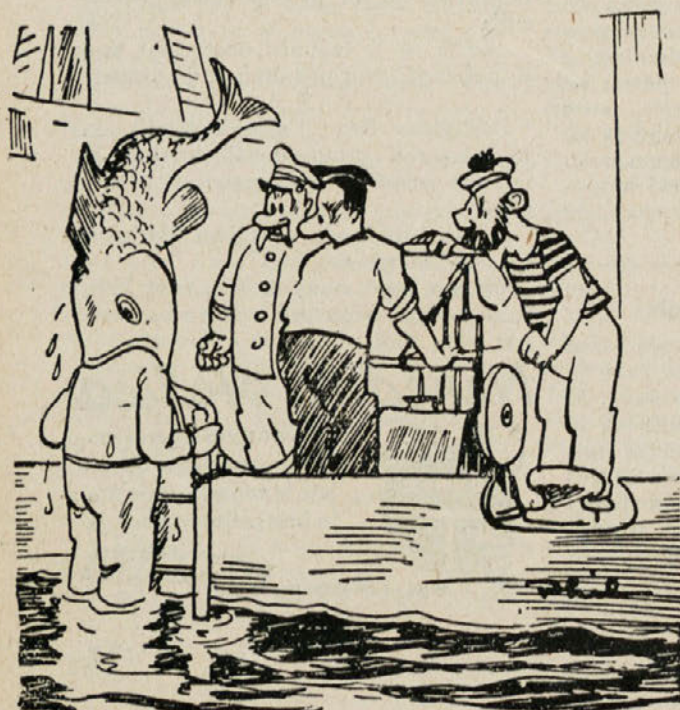
Brodolomca.

«Ljubček, zakliči na nje ,halo'!»
«V katerem jeziku?»

Inteligenten čitatelj.

«Moj mož je strasten čitatelj. Kupila sem mu knjižnico, in že jo je prečital do semle.»

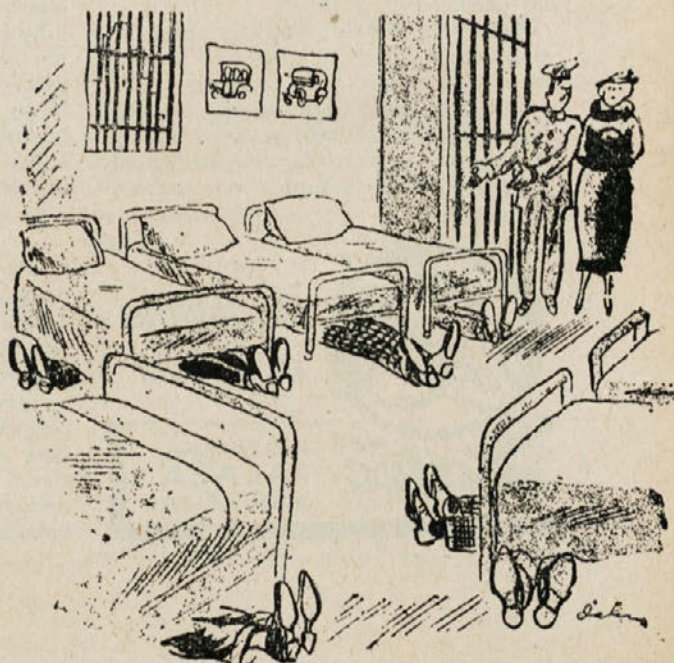
Potapljač.

«To je čudno, ko sem se potapljal, je bil še dan, zdaj pa je že temna noč.»

Ali ste že na-kazali vseletno naročnino za Prijatelja 62.— din

V sanatoriju za živčno bolne.

«In tukaj, gospa, je soba šoferjev.»

Še danes nakažite
15.— din za to ko-
ristno knjigo. - Ako
nimate položnice,
jo dobite pri vsakem
poštnem uradu za
25 par. Na to po-
ložnico zapišite
„Priatelj“,
uprava, Ljubljana,
štev. 16.104.

Dr. Lado Vavpetič

Življenje in zapisana pravica

Samo še nekaj izvodov zgornje knjige
je za Vas po 15.- din
na razpolago. Druga izdaja, ki se že tiska,
bo veljala 34.- din.

IZDELKI DELNIŠKE TISKARNE

● D.D.V. LJUBLJANA ●
 MIKLOŠIČEVA C. 16 ●
 TELEF. 21-32 ●

